

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
 Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Kraljevina Jugoslavija ima novo ustavo

Manifest Nj. Vel. kralja — Narodno predstavništvo bosta sestavljala senat in narodna skupščina — Sestava velike nacionalne vlade, v kateri sta imenovana za ministra tudi dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj — Zakon o volilnih imenikih uveljavljen — Imeniki morajo biti sestavljeni do 18. t. m.

Uspeli dela sedanje vlade predvsem na polju pomirjenja strankarskih in političnih strasti in ublažitve verskih sporov, ureditve uprave, izenačitve zakonov in ozdravljenja gospodarskih razmer so omogočili Nj. Vel. kralju Jugoslavije, da je v sredo dne 2. t. m. dal, rest svojim demokratičnim tradicijam, čuvstvom in besedam, s katerimi je opetovano izjavil, da je režim 6. januarja 1929. samo sredstvo, a ne cilj, državi ustavo in narodu politične pravice in svoboščine.

Pred tem činom je bila v sredo dne 2. t. m. sestavljena velika nacionalna vlada,

katero so poleg dosedanjih članov stópili ebe z velikim ugledom iz prejšnjega političnega življenja. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili imenovani za ministre brez portfelja: bivši minister Kosta Timotijević, bivši minister dr. Ivan Paleček, bivši minister Ivan Pucelj, župnik iz Bednje Pavao Matića in državni svetnik dr. Avdo Hasanbegović; za gradbenega ministra poslanik in pooblaščen minister v Pragi dr. Albert Kramer, za ministra pravde bivši minister dr. Dragutin Kojić. Ostavki ministra za gradbo Dušana Serneca in ministra pravde dr. Svetomira Ljotića sta bili sprejeti.

V sredo zvečer je bila v kraljevem dvorcu seja ministrskega sveta pod predsedstvom Nj. Vel. kralja, ki je imel govor, v katerem je izrekel priznanje vladi za zvesto in uspešno delo in napovedal, da je došel trenutek, ki ga je naznanil v manifestu od 6. januarja 1929., da bo dal državi in narodu novo ustavo. Nato je pozval ministra dvora, naj prečita besedilo ustave. Ko je minister dvora prečital besedilo ustave, je Nj. Vel. kralj želel, naj bi nova ustava prinesla narodu vso srečo.

Predsednik vlade general Peter Živković je izrekel Nj. Vel. kralju zahvalo, v kateri je poudarjal, da so bili skromni sadovi dela kraljevske vlade doseženi s pomočjo vzvišenega zaupanja in vzornega primera Nj. Vel. kralja.

Nova jugoslovenska ustava sloni na demokratičnih načelih

in uvaja novo narodno predstavništvo: dveh domov.

Glavna načela ustave so naslednja:

Kraljevina Jugoslavija je ustavna nasledna monarhija pod dinastijo iz rodu Karadjordja. Službeni jezik je hrvaško-srbsko-slovenski. Zajamčene so široke državljanske svoboščine in politične pravice v enakem obsegu kakor v drugih zapadnoevropskih ustavah, zlasti glede enakosti vseh državljanov pred zakonom, svobode vesti in tiska, nedotakljivosti stanovanja, lastnine, pisemske in brzoglavne

tajnosti, enakopravnosti vseh ver, popolne neodvisnosti sodišč.

Narodno predstavništvo sestavljata senat in narodna skupščina.

Polovico članov senata voli narod za šest let, krona pa lahko imenuje enako število senatorjev.

Narodna skupščina se voli s splošno, neposredno in enako pravico glasovanja na štiri-letno dobo. Sestaja se redno vsako leto dne 20. oktobra.

Pasivno volilno pravico za senat imajo osebe po 40. letu, za narodno skupščino pa po 30. letu. Aktivna volilna pravica za oba doma se doseže z 21. letom starosti.

Poslanci uživajo imuniteto. Za sprejem zakona je potrebno soglasje obeh domov.

Zajamčena je široka samouprava banovin, katerih število se določa na devet.

Položaj bana je postavljen na višjo stopnjo s tem, da ga postavlja kralj z ukazom na predlog predsednika vlade. Ban predstavlja v banovini celotno oblast.

Vsaka banovina ima svoj banovinski svet, izvoljen s splošno, enako in neposredno volilno pravico. Izvršilni organ tega sveta je banovinski odbor; na njegov predlog postavlja ban vse banovinsko uradništvo po zakonu o banski upravi. Banovinski svet sprejema banovinski proračun, ki ga odobrava finančni minister.

Z ustavo je zajamčena sestava in organizacija občin po načelu popolne samouprave.

Ustava ima določbo, po kateri se v primeru mobilizacije, vojne ali ogroženega javnega reda lahko v obrambo državnih koristi začasno razveljavijo posamezne določbe z naknadno odobritvijo narodnega predstavništva.

Predhodne določbe predvidevajo možnost uveljavljanja zakonov na dosednji način, dokler zakonodajno telo ne prične poslovati. Vsi obstoječi zakoni ostanejo v veljavi, dokler se na redni zakonodajni način ne izpremenijo.

Nj. Vel. kralj je izdal ob priliki nove ustave naslednji manifest:

«Mojemu dragemu narodu! Čuvanje narodnega edinstva in državne celote je moja sveta dolžnost in najvišji cilj moje vladavine. To je bila pobuda in glavna naloga režima, ki sem ga uvedel dne 6. januarja 1929. V svoji besedi, ki mi jo je nalagala ljubezen do domovine, sem svojemu dragemu narodu odkrito pojasnil vse težkoče in nevarnosti, v katere sta zašla naše nacionalno življenje in državna celota.

Te težkoče so bile tolike, nevarnosti tako resne, da so zbudile globoko skrb vseh rodoljubov in rušile narodno dušo. Vsi, ves narod je videl, kaj je vzrok temu zlu in se je zavedal velikosti tega zla; zato je razumel in s popolnim zaupanjem sprejel moje sklepe.

Visoka nacionalna zavest in zdrav razum sta vrlini, ki ju je naš narod vsekdar kazal v resnih trenutkih svoje zgodovine. Moje zaupanje v narodovo ljubezen in v njegove moralne sile mi je nudilo zanesljivo podlago za vse ukrepe pri urejevanju razmer v državi.

Srečen sem in ponosen, da je ves moj dragi narod od prvega trenutka razumel moje namere in ukrepe in z enodušnim javnim odobravanjem močno podprl izvedbo mojih sklepov. S to veliko in široko narodno pomočjo je bilo doseženo v sorazmerno kratkem času, da so bile izvršene velike nacionalne in državne naloge v korist trajnih osnov zdravega državnega življenja.

Kraljevini Jugoslaviji, sprejeti s toplo nacionalno dušo od vsega jugoslovenskega naroda, so potrebni pogoji za silen polet in veliko nacionalno bodočnost.

Prepričan, da dopuščajo doslej doseženi sadovi dela, zdrave politike, nacionalne zavesti in narodovega izkustva, da se pristopi k ustvaritvi in končni organizaciji onih ustanov in one državne ureditve, ki bo najbolj ustrezala narodnim potrebam in državnim koristim.

Sklenil sem, da postavim dosedanje delo pri izvajanju nacionalne in državne politike na širšo osnovo neposrednega narodnega sodelovanja.

Z vero v Boga in v srečno bodočnost kraljevine Jugoslavije dajem ustavo kraljevine Jugoslavije.»

Nekaj dni za tem je Nj. Vel. kralj predpisal in proglasil

zakon o volilnih imenikih,

ki je stopil dne 8. t. m. v veljavo. Iz zakona posemamo važnejše določbe, ki so naslednje:

Volilni imeniki, po katerih se vrše volitve za narodno skupščino, so stalni. Občinski uradi so dolžni v roku 10 dni po uveljavljanju zakona o imenikih sestaviti prvi stalni volilni imenik, pri čemer jim bo služil za osnovo volilni imenik, po katerem so se vršile volitve v narodno skupščino leta 1927. Nato ga morajo v roku nadaljnjih 24 ur predložiti v dveh originalnih izvodih pristojnemu sreskemu (kjer ni sreskega, pa okrožnemu) sodišču v potrditev.

V stalne volilne imenike se vpišejo vsi, ki imajo volilno pravico, če bivajo najmanj 6 mesecev v dotični občini. Državni in javni samoupravni nameščenci se vpišejo v volilne imenike tiste občine, kjer so v službi.

Volilno pravico ima vsak moški državljan, ki je izpolnil 21. leto starosti. Aktivni oficirji in podoficirji in vojaki pod zastavo nimajo volilne pravice in ne morejo biti izvoljeni.

Začasno izgubi volilno pravico: kdor je obsojen na robijo ali zapor dalje kakor eno leto dni, tako dolgo, dokler si zopet ne pridobi državljanskih pravic, kdor je pod konkurzom, kdor je pod varuštvo in kdor je pred sodiščem izgubil volilno pravico zaradi volilnih prestopkov.

Občinski odbori (uradi) morajo vsako leto od vštetege 1. do 31. januarja izvršiti popravke teh imenikov in vpisati vanje s svojim sklepom vse osebe, ki imajo volilno pravico in dotlej niso bile vpisane, enako pa izpustiti one, ki so to pravico izgubile.

Potrjeni imenik bo stalno razstavljen pri občinskem uradu, pri sreskem in okrožnem sodišču in vsakdo ima pravico, volilni imenik pregledati, prepisati, objaviti in tiskati in za sebe ali za koga drugega zahtevati njega popravek. Da je volilni imenik dan na vpogled prebivalstvu, mora občinski odbor razglasiti isti dan, ko se to stori.

Popravek volilnega imenika se zahteva neposredno pisмено ali ustno pri občinskem odboru ali sreskem, odnosno okrožnem sodišču, vendar pri okrožnem sodišču samo pisмено. Za zahtevo po popravku je treba predložiti tudi dokazila. Za dokazila služijo lahko samo veljavni javni dokumenti. Če osebe, ki hočejo popravek, zahtevajo, da se jim o tem izda potrdilo, je sodišče dolžno to takoj storiti. Tisti, ki jim je bil popravek volilnega imenika odklonjen, ker zahtevi niso priložili dokazil, lahko ponovno zahtevajo popravek s priloženimi dokazili, če rok za zahtevo po popravku še ni potekel.

Pri zahtevah popravila volilnih imenikov se ne bodo pobirale nobene takse kakor tudi ne za delo, akte in potrdila. Oblastva so dolžna v 24 urah izdati vsa otrdila, ki se zahtevajo glede popravil volilnih imenikov.

Ko se objavi ukaz o volitvah narodnih poslancev, se morejo popravila zahtevati še 15 dni po dnevu objave ukaza. Pozneje zahtevana

popravila ne vplivajo na sestavo volilnih imenikov, na podlagi katerih se bodo vršile že razpisane volitve.

Kdor ob priliki popraviljanja volilnih imenikov vpiše v imenik kako osebo ali jo črta iz imenika v nasprotju z označenim načinom, bo kaznovan z zaporom od 3 mesecev do 2 let. Če število tako vpisanih ali izbranih oseb znaša več ko 10 za isto volišče, bo dotičnik kaznovan z zaporom do 5 let. Kdor ob priliki popraviljanja imenikov hote izpusti osebe, ki jih je po uradni dolžnosti dolžan vpisati, se kaznuje z zaporom do 3 mesecev ali z denarno kaznijo do 3000 Din. Isto velja, če ne izbrise oseb, ki so umrle ali pa so izgubile volilno pravico.

Če občine ne predložijo stalnih volilnih imenikov sreskim, oziroma okrožnim sodiščem v roku, odrejenem po tem zakonu, bodo odgovorne osebe kaznovane z zaporom do 6 mesecev.

Iz besedila tega zakona je torej razvidno,

da morajo biti volilni imeniki sestavljeni do 18. t. m.

Zato morajo občine takoj začeti sestavljanje imenikov. Najkeseje v soboto 19. t. m. morajo županstva volilne spiske že poslati okrajnim sodiščem.

*

Uveljavljanje ustave je napravilo v inozemstvu najboljši vtis. Francoski listi naglašajo, da je kralj Aleksander izpolnil to, kar je obljubil, ko je ukinil prejšnjo ustavo, češ, da je šestojanuarski režim le prehodni in da bo uve-

den parlamentarizem, čim bodo dopuščale razmere. Pariški «Journal» piše, da je vladar Jugoslavije pokazal, da je velik državnik. Po njegovem prizadevanju je danes jugoslovanski narod resnično uedinjen. V državi vladata red in mir. Šestojanuarski režim je izvedel izenačenje zakonov, preureditev uprave in z mnogimi drugimi ukrepi dosegel utrjen položaj na gospodarskem in političnem polju. Enako pišejo češkoslovaški listi, ki iskreno pozdravljajo čin našega narodnega vladarja in obenem podarjajo, da imajo jugoslovanski politiki sedaj na sebi veliko odgovornost, ki ni, kakor izvajajo «Lidove Noviny», nič manjša od one, kakršno so imeli v svetovni vojni in pri ustanovitvi države. V podobnem smislu obravnava izprijembo režima v Jugoslaviji tudi časopisje drugih držav.

*

Sporočilo, da je dal naš kralj Jugoslaviji novo moderno in demokratično ustavo na novih in čvrstejših temeljih, je vzbudilo med našim narodom največje zadovoljstvo in še poglobilo vdanost do kraljeve hiše. Hvaležni smo svojemu narodnemu vladarju in ponosni smo nanj, saj tudi inozemstvo priznava kakor smo že gori navedli, da je najmodrejši med vladarji.

Treba bo sedaj mnogo vztrajnega in nesebičnega dela, da se naša ustava prevede v življenje. Dolžnost nas vseh je, da posvetimo vse svoje moči temu cilju. Tako bomo upravičili zaupanje svojega kralja in pomagali, da bo ustava res prinesla srečo in zadovoljstvo vsemu narodu.

Spomenik hvaležnosti Slovencev kralju Petru Osvoboditelju

Nad 100.000 ljudi je prisotstvovalo odkritju spomenika v Ljubljani

Naposled je tudi Ljubljana storila svojo dolžnost in postavila krasen spomenik kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju, spomenik hvaležnosti vsega slovenskega ljudstva za osvobojenje. Veliki pokojnik je bil naš prvi narodni vladar po tisočletnem suženjstvu in bo njegovo ime za vedno zapisano na čelu graditeljev naše lepe domovine Jugoslavije.

Kot vodji narodnih ustašev proti turškemu nasilju, kot vojščaku v francoski armadi, kot vrhovnemu poveljniku v balkanski vojni je

vedno bila velikemu pokojniku dolžnost vrhovni življenjski zakon. Bile so težave, v katerih je bil morda on edini, ki ni obupal nad svojo domovino. Ko je avstrijsko orožje v svetovni vojni že skoro prevladovalo nad srbskim narodom, je bolni kralj stopil med vojake v prve rove, jih odvezal prisega sebi in jih prisil, naj ostanejo zvesti domovini. Nihče ga ni zapustil, pač pa so se zagnali Srbi s takim zadnjim nadčloveškim naporom vseh svojih sil nad sovražnika, da je bila usoda avstrijske

Soteščan:

Zaklad v grobnici

(Starodavna zgodba.)

1. Oporoka na bojišču.

Na prostrani ravnini za visokimi gorami se je vnela odločilna bitka. Naskočili sta se močni sovražni četi med silnim vikom in krikom. Vmes so se razlegale trombe in pozivale borilce k vztrajnosti in k pogumu.

Pričelo se je večeriti. Potihnilo je orožje, bojni krik je polagoma umolknil. Vojaki so si postavili šotore in pripravili večerjo. Posamezne skupine so odhajale na stražo.

Nastala je večerna tišina. Tedaj so se oglasili ranjenci, ki so ostali na bojišču. Od vseh strani se je čulo stokanje in vzdihovanje. Večerni mrak je omogočal reševalno delo.

Poveljniki posameznih oddelkov so se zbirali v šotorih zadaj za bojiščem. Nekateri so bili lahko ranjeni, a so še vedno vršili svojo odgovorno službo. Zbrali so se k posvetovanju, zakaj sovražnik je bil ljvit ter se je trdovratno upiral. Treba je bilo novih načrtov.

Manjkalo je prvega poveljnika, ki je imel pri takih sestankih odločilno besedo. Graščaka Teodorja z Ostrožja so pogrešali med zadnjim spopadom ob solnčnem zatonu. Dal je povelje za naskok, v katerem je izginil kakor čolnič v razburkanem valovju. Posrečilo se mu je ustaviti

drzen sovražni sunek, kar mu je zadalo težke izgube. Od takrat se ni več pojavil.

«Morda je le ranjen», so se menili častniki, njegovi tovariši. «Toda, ako je ujet ali celo mrtev?»

«Kakšen udarec!» so enoglasno potrdili. «Kdo ga bo uspešno nadomestil?»

Dvignil se je mlad častnik, ki je sedel na otepu slame. «Graščak Teodor je moj osebni prijatelj», je javil svojemu poveljniku. «Dovolite mi, da ga poiščem. Njegova hčerka me je prosila, naj pazim na njegovo življenje. Čeprav je morda težko ranjen, pa je v njem le še lahko iskrica življenja.»

«Pojdi, Karel!» Poveljniku je ugajala njegova skrbljivost. «Toda nikar se ne podajaj v nevarnost. Ne hodi preblizu sovražne straže. Kadar se vrneš, mi javi, kako si opravil.»

Mladenič si je zapel prsni oklep, pritrtil si je ščit in popravil čelado. Desnica mu je slonela na ročaju dolge sablje. Tako je stopal mimo straž, ki so ga ustavljale in zahtevale dogovorjeno geslo.

Srečevali so ga rešilci, ki so nosili ranjene vojake. Častnik je poslušal, kdaj bo ujel glasove ranjenega graščaka. Vpraševal je po njem vojake, a mu niso mogli prav odgovoriti. Kar je izvedel, ni bilo točno in zanesljivo.

Počasi in previdno se je priplazil na sprednji del bojišča. Tukaj nekje se je boril graščak, preden se je zvečerilo. Premikal se je neslišno, zakaj čulo se je šumenje iz sovražnega taborišča.

Zazdelo se mu je, da čuje pojemajoče vzdihovanje. Pred sabo pod drevesom je uzrl ranjenca; glava mu je slonela na drevesni korenini ter se dotikala debla. Zraven njega je zapazil polomljen ščit in zdrobljeno čelado. Sklonil se je in poslušal težko sopenje.

Čim je odstranil desnico z njegovega obraza, je spoznal graščaka Teodorja, pogrešanega poveljnika vojne združenih graščakov.

«Gospod», mu je pošepnil na uho. «Ali vas boli? Kam so vas zadeli?»

«Karel!» Ranjenec je bil še pri polni zavesti. «Moje stanje je brezupno... Rane so globoke in nevarne...»

Častnik je sedel zraven njega. Odpel mu je prsni oklep, da je lažje dihal.

«Olajšal si mi grozovite muke, se mu je zahvalil s komaj slišnim glasom. «Nebo je uslišalo moje prošnjo...»

«Brž naj grem po nosilce, da vas spravimo na varno...»

«Počakaj, Karel! Ne bom jih več dočakal. Sovražnik je blizu — skrbi predvsem, da rešiš svoje življenje...»

«Tukaj vas ne pustim. Moj oče mi je skrbno naročil, naj vam pomagam, ako se vam kaj pri-meri. To sem še posebno obljubil vaši hčerki pred odhodom na bojišče.»

«Olga!» Ranjenec je iztegnil roke, kot bi jo hotel objeti. «Zbogom, moja draga Olga! Zbogom — za vedno!»

«Pa vendar še ne mislite umreti...»

Izza časov naših prababic ...

pozna in čisla sleherna gospodinja mило „Jelen“! Štirje rodovi perejo že zdaj s tem čistim, izdatnim milom — kar priča, kako je dobro!

SCHICHT ^{ovo} MILO „JELEN“

že več ko 80 let vedno enako dobro

armade zapečateni in so morali priti Nemci na pomoč. Silnega navala nemških čet in zavrata bolgarskega napada srbska vojska ni mogla vzdržati. Daleč preko Albanije so se umikali ostanki srbske vojske in med svojimi vestimi je prenašal vse napore stari vladar. Vzdržal je do kraja in njegovo zaupanje v pravico je zmagalo.

Ko je bila Srbija po umiku preko Albanije v pregnanstvu, je kralj Peter v Solunu izrazil angleškemu novinarju Marschalu kot svojo največjo željo: videti na kraju svojih let zedijen v eno močno državo narod Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta želja se je sivolasemu vladarju izpolnila. L. 1918, na jesen je privedel tedanji regent Aleksander zmagovito srbsko vojsko v osvobojeni Beograd, kralj Peter pa je postal iz kralja male Srbije prvi vladar velike svobodne jugoslovenske države.

Slovesnosti odkritja spomenika, ki so se vršile v nedeljo 6. t. m. v okviru

kraljevega tedna,

priljubljenega v Ljubljani našemu vladarskemu domu v proslavo 10letnega vladanja kralja Aleksandra I., so bile izredno veličastne. Že v soboto so pripeljali vlaki v Ljubljano ogromne množice podeželanov, v nedeljo pa so vlaki kar sipali narod v mesto, nad vse lepo okrašeno in vse v državnih zastavah.

Na predvečer se je po ljubljanskih ulicah vršila baklada in se je vse mesto kopalo v morju luči. V nedeljo dopoldne se je na slavnostnem prostoru pred magistratom zbrala

nepregledna pestra množica

naroda, vojakov, Sokolov, gasilcev in narodnih noš, da prisostvuje svečanostim in pokaže s tem spoštovanje kralju Osvoboditelju.

Ko so odpeli pod vodstvom dirigenta g. Preloveca «Ti, ki si nas ustvaril kakor listja in trave...», je imel predsednik odbora za postavitve spomenika

ž. Bevc slavnostni govor.

Najprej je pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja, divizijskega generala Bogoljuba Ilića, zastopnika kraljevske vlade ministra za gradbo dr. Alberta Kramerja, bana dravske banovine dr. Draga Marušiča, čekoslovaškega poslanika dr. Roberta Fliedra, zastopnike vojske, knezoškofa dr. Gregorja Rožmana, župana dr. Dinka Puca, konzularni zbor, zastopnike državnih in

«Karel!» — Ranjenec si je moral odpočiti, preden je mogel nadaljevati: «Toliko ran se ne bo več zacelilo.»

Prijel ga je za roko, kot bi mu jo hotel stisniti v slovo in rekel: «Karel, rad bi še živel — zaradi Olge...»

Mladenič si je obrisal solzo. «Olga se mi smili... Kdo ji bo sporočil žalostno novico? Jaz bi ji ne mogel napraviti toliko bridkosti.»

«Ti jo boš znal potolažiti. Pozdravi jo v imenu umirajočega očeta. Bodi ji varuh in spreniljevalec, na Ostrožju pa moj naslednik.»

«Gospod Teodor!» — Karel ni mogel od žalosti dalje govoriti.

Grašček pa je nadaljeval: «Izročam ti najdražje, kar imam na svetu. Samo tebi zaupam njeno bodočnost, pa tudi svoje imetje. Vojna nevarnost še ni prestana; nič še ne vemo, kako se bo končalo. Ako bomo poraženi, tedaj bo sovražnik udrl na Ostrožje in iskal zaklade. Našel pa ne bo ničesar, zato je poskrbljeno. Preden sem odšel na vojno, sem zbral vse svoje dragocenosti ter jih shranil v grobnici v železno krsto. Ta krsta stoji v posebnem oddelku, zapirajo jo močna železna vrata. Na njih je narisan ključ pod križem in mrtvaško glavo. Nikjer drugod ni take označbe.»

Mladenič ga je pazljivo poslušal. Vse to, kar mu je povedal, se mu je zdelo kakor bajka iz devete dežele. Kako naj se približa žalujoči hčerki ter ji razodene očetovo željo? Ali mu bo ver-

jela brez dokaza in potrdila? Na zaklade se mu ni zdelo častno sklicevati.

Ranjeni graščak mu je pomagal iz zadrege. «Olga je o vsem tem že poučena», je nadaljeval po kratkem oddihu. «Oklenila se bo tistega, ki ji prinese dogovorjeno potrdilo moje poslednje volje.» — To izreki je položil v njegovo naročje svojo roko, na kateri se je v temi zasvetil prstan z graščinskim grbom. Rekel mu je: «Vzemi si ga za spomin in v potrdilo moje oporoke...»

Nerad je izpolnil njegovo željo, a ni se upal odreči. Snel mu je prstan ter si ga nataknil na roko.

«Karel, marsikdo te bo zavidal... Bojim se, da bi to kdo ne stregel po življenju... Čuvaj se ljudi, ki so izgubili čast in poštenje. Jaz te blagoslavljam.»

Grašček je utihnil. Hrup na sovražni strani je naraščal. Čulo se je peketanje kopit in rožljanje orožja.

«Ali slišite?» Častnik se je vrzaval in zopet pripognil.

«Sovražnik prodira...» je dahnil ranjeni poveljnik. «V temi nas hoče naskočiti.»

«Bežimo! Hitro se me oklenite!»

Teodor je poskusil, a roke so mu bile trde, ni se ga mogel oprijeti. «Ne morem, je obupal.

«Karel, beži, da si rešiš življenje.»

Mladenič ga je zgrabil krog pasu, da bi ga dvignil na ramo. Ranjenec je bolestno zastokal. «Karel, pusti me!» mu je zapovedal. «Beži od tukaj!»

«Nikamor se ne ganem. Z vami hočem živeti in umreti!»

«Beži, Karel — zaradi Olge... Zame ne moreš nič storiti... Zbogom, junaki! Pa hrabro se borite!»

Karel se je ozrl krog sebe in vzdihnil: «Nesrečnik, kaj naj ukrenem? Kako se bom opravičil Olgi, kadar ji pokažem očetov prstan? Zakaj mi ni dano biti njegov rešitelj?»

Njegovo bistro oko je obstalo na sencí, ki se je premikala ob bližnjem grmu. Zgrabil je krepko za ročaj meča, da se bo branil, ako bo napaden. Videl je, da se mu neznanec približuje.

«Stoj!» mu je Karel potihoma zaklical.

«Zmaga!» Prišlec se je odzval z geslom graščinske vojne. Prišel je mimo njega ter ga je pogledal prav od blizu. Brata sta se spoznala.

«Abdon!» — Karel se ga je skoro ustrašil. Nista se namreč nič kaj dobro razumela. Brat je zahajal v slabo družbo ter se vdajal popivanju in zapravljanju. Najrajši se je klatil po zatohlih breznicah med ljudmi dvomljive preteklosti v sramoto svoji rodbini.

«Oho, ti si tukaj!» mu je pokvarjenec zaničljivo odgovoril. Togotno je škrtnil z zobmi in šel mimo njega.

Karla je zaskrbelo. Kaj je delal izprijenec tukaj v ospredju bojišča? Ali je slišal njun pogovor? Morda je čakal sovražnika, da bi mu izdal postojanko? Za plačilo je zmožen vsake hudobije.

(Dalje prihodnjič.)

samoupravnih uradov in oblastev, delegate korporacij in organizacij in druge, je orisal delo velikega kralja Osvoboditelja za naše osvobojenje. Izraz velike sreče, ponosa in hvaležnosti Slovencev spričo zgodovinskega dejstva osvobojenja in uedinjenja naj bo spomenik, ki ga je izklesal naš mojster, akademični kipar Lojze Dolinar. Mojster je z ljubeznijo in žrtvami Slovencev vdahnil v kamen življenje, ki bo poslej bedelo nad usodo naše zgodovine, katero smo za vekomaj združili z usodo kraljevskega doma Karadjordjevičev. Ob koncu govora je govornik odkril spomenik in zaklical velikemu pokojniku «Slava!»

Topovi so zagrmeli in zabučala je narodna himna. Številni prapori so se povsili k poklonu. Vzkliki navdušenja so dosegli vrhunec, ko je predsednik inž. Bevc obesil lovorjev venec na podnožje spomenika. Za njim so položili na spomenik vence zastopnik vlade, ban, župan, dobrovoljci in nešteti drugi čestilci velikega kralja.

Zatem je prevzel spomenik za ljubljansko občino v varstvo ljubljanski župan dr. Dinko Puc.

Županov govor

Je bil večkrat prekinjen z ovacijami kralju. Dejal je govornik med drugim, da naših domovin ni šest, ne pet, pa tudi treh ne, nego je samo ena, s krvjo in smrtjo posvečena. Kralj Peter, kralj Aleksander, prestolonaslednik Peter so nam jamstvo, da ne pojdemo nikdar in nikoli več v sužnost. A na nas je, da jim prisegemo pred tem spomenikom večno zvestobo in da bomo posvetili vse svoje sile in sposobnosti narodu in delu za njega: Prisegamo, da pozabimo na vse strasti in to, kar nas je ločilo, da v največji slogi, idoč po poti, ki nam jo kaže naš kralj uedinitelj, utrdimo državo, ki jo je ustvaril kralj Osvoboditelj. Velika naloga nas čaka, a še večja in lepša bo bodočnost. Združimo se v skupnem delu: vi, ki ste prelivali kri na bojnih poljih, vi, ki ste begali po tujini, vi, ki ste umirali v ječah, vi, ki ste naši misleci in poklicani, da nas vodite, vi, ki si s trdim delom služite kruh, da bo vzrasel blagoslov iz vašega znoja in srag, tudi ve matere, ki ste s krvavečimi srci darovale domovini plod svojih ledij in ki nam vzgajate nov rod, a predvsem ti mladina, ki imaš dolžnost, da oplemenitiš svoja srca in se pripraviš za

bodoče delo sebi v čast in narodu v korist, vi vsi si sezite v roke in zakličite, da se bo čulo pod nebo: «Živela Jugoslavija!»

Silni vzkliki Jugoslaviji in kralju so zadoneli pod nebo in oglasila se je himna edinstva «Iz bratskog zagrljaja...»

Pred Mestnim domom se je potem

razvil zmagoslaven sprevod

po mestu. Otvorila je sprevod veličastna vojaska parada. Po kratkem presledku je sledila sokolska konjenica z rdečo reko sokolskih srajc. Sledili so gasilci, narodne noše in društva. Med množico so vihrali številni prapori in je igralo več godb.

Sprevod je bil veličasten, kakor ga Ljubljana še ne pomni. Zastopana je bila v njem prav vsa Slovenija, ki je vsa hotela pokazati, da spoštuje velikega pokojnika in da je vdana kraljevski rodbini Karadjordjevičev.

Ljubljana je bila vso nedeljo kot veliko mravljišče, ki se prav do pozne noči ni umirilo.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

OBIRANJE IN SORTIRANJE JABOLK.

Kakor pri vseh drugih pridelkih trpi letos cena tudi pri sadju. Ni zadosti, da nas tepejo vremenske nezgode, priti je moralo tudi do tega, da padajo cene, kakor da bi imeli vsega dosti in preveč. Glavni vzrok temu padcu pa ne tiči v preobilnem pridelku, ampak v pomanjkanju denarja in nedostajanju kupne moči.

V teh razmerah moramo gledati, da tekmuje s kakovostjo svojih pridelkov, ki jih imamo na prodaj. Pri sadju je veliko ležeče na sorti. Znano je, da se boljše sorte tudi laže in draže prodajo. Veliko je ležeče pa tudi na tem, kako je sadje obrano in kako sortiramo. Danes se vse bolj gleda na to, da je sadje skrbno obrano in dobro sortirano, t. j. enotno odbrano po debelosti.

Če hočemo namizna jabolka dobro prodajati, je glavna stvar, da so skrbno obrana. V tem pogledu se godijo pri nas še velike napake. Jabolka morajo biti nepoškodovana, kar se pa vselej zgodi, če padajo na tla. Zaradi tega se je otrepanja in klatenja po možnosti ogibati. Namizno

sadje moramo pravilno potrgati in v koškili ali košarah nabirati, da nič ne trpi. Taka jabolka se tudi najdlje drže, če jih spravljamo za prodajo ali lastno rabo v zimskem času. Le jabolka, ki smo jih namenili za mošt, je otrepati. Pri klatenju je paziti, da ne delamo škode na poganjkih, ki nam rabijo za prihodnjo letino.

Kakor je vso skrb obračati na obiranje sadja, tako je tudi potrebno, da sadje sortiramo. Jabolka, ki jih ponudimo v prodaj v enotni debelosti, imajo večjo vrednost in jih tudi laže prodamo, ne glede na to, da jih veliko laže vlagamo v zaboje, zlasti v novodobne ameriške zaboje, ki jih današnja trgovina čim dalje bolj zahteva. Enotno debelost zahteva danes sploh vsa vnajna trgovina. Kalifornijska jabolka, ki so jih lani prodajali tudi pri nas, pozimi in v zgodnji pomladi, nam dajejo spodbuden zgled za to. Sicer pa nas vnašajo tudi zglodno sortirana jabolka, kakor jih je postavil ljubljanski velesojem v zadnjih letih na prodaj.

To pa še ni zadosti, da so jabolka po debelosti enaka, treba je tudi, da so skrbno prebrana, da so čista in zdrava, da niso piškava ali sicer poškodovana. Tako sadje se bolj drži in ima sploh večjo vrednost.

Kdor ima lepo in zdravo sadje in ugodne prostore za shranitev, naj ga spravi za zimo, ker bodo cene takrat gotovo ugodnejše kakor so sedaj, ko vse tišči in sili na trg. Zimska jabolka, pozimi prodana, so zmeraj dražja.

ZLAHTNE PASME ZAHTEVAJO BOLJŠO OSKRBO.

Z uvajanjem različnih tujih pasem se je pri nas že veliko grešilo, poglavito zaradi tega, ker smo šli z rejo takih pasem predaleč in smo izpodrinili preveč domače krvi. Pomisliti moramo, da gre pri tujih pasmah samo za požlahtnjevanje domače živine, ne pa za splošno uvedbo in za čistokrvno rejo tuje živine. V to manjka pri nas potrebnih pogojev. Nihče ne more pričakovati, da bi se reja montafonske živine tako sponašala kakor v njeni domovini na Predarlskem. Pri nas manjka take paše in sploh take klaje, zlasti v zimskem času, kakor jo ima doma. Manjka pa tudi take strelbe in take rabe. Čistokrvna montafonska živina se mora pri nas zaradi tega v kratkem izrediti (degenerirati). Take živali ne le da ne dajejo pričakovanih koristi in tistega do-

Dih domovine

Trepetaje ga je mati Neža odpravljala na pot. Tako tesno ji je bilo. Franček je bil tako živa podoba njenega moža, ki ga je pred leti pogoltnil pošastni rov.

Joj, koliko gorja se je tedaj razlilo na nesrečno družino. Žena, ki je tako nenadoma obvdovela, je drevnela od groze in žalosti. Šestero dece je obupno jokalo okrog nje, le najmlajši še ni mogel občutiti ne bridkosti in ne žalosti. Kril ga je varni krov materinega srca.

Mesec dni po očetovi smrti je mali kriknil na svet. Nihče ni verjel, da bo otrok živel, vendar se je zgodilo, kar se je zdelo vsem nemogoče. Dete, ki je bilo šibko in drobno, se je nenavadno hitro okrepilo. In mati, ki je bila ob rojstvu otroka skoraj žalostna, ga je toplo vzljubila in ga imenovala vedno le «atova podoba». Tako je pokojnik ostal v družini živ. Kadarkoli so slišali otrokovo čebljanje, so se spominjali očeta in domovine tam dolj daleč na jugu.

Res, če bi jo kdo vprašal, bi Neža sama ne vedela pojasniti, kako je preživela tisti strašni čas. Beda je bila v družini stalen gost. Vsi koti so je bili polni in vsa srca, toda mati je z mučeniškim junaštvom vztrajala in si pritrgovala, da je prehranila in ohranila dečo. In tu in tam se je kakor božje čudo pojavila dobra roka, dokler nazadnje ni bilo najhujše premagano. Francka in Micka, najstarejši dve, sta odšli v službo. Res je bilo malo, kar sta si mogli utrgati za mater in

brate, ali bilo je le. In beda nauči človeka več nego puščavniške skromnosti.

Dekleti sta bili pridni in tudi razumni. Francka je služila pri direktorjevih in ko je gospa videla, kako to ubogo bitje skuša ustreči sleherni njeni želji, še predno jo prav izreče, ji je kmalu povišala plačo. Tudi to in ono, kar je bilo v gosposki družini odveč, ji je večkrat dala. In mati Neža je bila vesela in hvaležna. Ponošene obleke, čevlji, kak kos perila, vse je bilo kakor pozdrav iz nebes. Vdova je krpala in šivala in predelavala in se je bilo tega nabralo toliko, da je imela otroke vedno čedno oblečene.

Pri inženjerjevih, kjer je služila Micka, so imeli dvoje otrok, dečka in deklico. Tudi tu se je sirota prikupila gospodi in je gospa večkrat dejala, da bi ne mogla izhajati brez Micke. Odtod je Franček prejemal starih igrač, pa tuintam kako slaščico, nekoliko sadja včasih in še marsikaj, kar prija otrokovim ustom in očem.

Tako je mineval čas in so otroci doraščali. Fantje so drug za drugim dobili delo v rudniku, le Franček in dve leti starejši Mihče sta še ostala zgolj materi v skrbi.

Trpljenje, ki ga je morala preštati nesrečna žena, je v teku let močno porušilo njeno zdravje. Dasi je bila še razmeroma mlada, ji je začel pešati vid in ko je pred tremi leti še obolela in jo je bolezen skoraj za pol leta priklenila na posteljo, je hudo oslabela. Noge so ji bile okorne in trde, roke so se ji začele tresti in lasje so se ji povsem posrebrili. Le s težavo in naporom je opravljala najnujnejša domača dela, pri čemer

sta ji najmlajša dečka pomagala. In prav ta čas je mnogo, mnogo mislila na svojo domovino, bolj nego vsa dotedanja leta svojega bivanja v Vestfaliji. Z grenkobo v srcu je občutila trpko dejstvo, da njena deca ne zna več slovenskega jezika. To je njen jezik in jezik moža, ki je žrtvoval svoje življenje za svoj rod.

Kadar je mislila na to, se ji je utrnila solza v obeh.

«Mama, zakaj jokaš?» jo je vselej sočutno vprašal Franček. Govoril je samo nemško in tuja beseda iz otrokovih ust je še povečala materino bol.

Kaj naj mu odvrne? Ali je otrok kriv, da je odtrgan od slovenskega debla? Ali je kriva ona? Moj Bog, kako naj bi ga učila, ko je bila največkrat tako izmučena in tolikani žalostna, da se ji še govoriti ni dalo!

Seve, če bi bilo tako, kakor ni: Da bi imeli slovensko šolo, otroški vrtec ali vsaj zavetišče, kamor bi lahko zahajala deca in čutila, da je doma. Tako pa, kaj hoče Neža, ki je življenje hujše in trše mimo najtršega jekla! Obe hčerki sta po odhodu v službo potrebovali samo nemščino. Čeprav sta bili obe rojeni na Slovenskem, sta po prihodu na Vestfalsko hodili v nemško šolo in jima je materinska govornica delala vedno več in več težav. Polagoma sta se je čisto odvadili in ni ostalo v družini nič več slovenskega, razen nekaj pesmi. Oče je posebno rad zapel, kadar je bil dobre volje:

— Regiment po cesti gre,
pa moj fantič zraven je —

bička kakor v domačem kraju, ampak one zapadejo sčasoma tudi večji bolehavosti in opešanju prvotno dobrih lastnosti. Pri večjih svojih potrebah nam ne dajejo zadostnih dohodkov.

Zaradi tega je važno, da ne tiramo take reje predaleč. Dosti je, da našo goved s tako pasmo le deloma izboljšamo, vse drugo pa moramo doseči z lastnim delom, z izboljšanjem krmljenja in paše, z boljšo vzrejo, s skrbnim odbiranjem plemenskih živali, z dobro strežbo itd.

Na to je treba opozoriti vse odločilne kroge, ker je škoda, da bi trosili denar za prekomerno uvajanje tuje živine. Montafonske doline ali pa švicarskih krajev ne moremo pri nas ustvariti. Kar lahko storimo in dosežemo, je to, da s pomočjo dobrih plemenjakov vcepimo nekaj dobrih lastnosti glede mlečnosti in bolj uspešnega telesnega razvoja, vse drugo pa skušajmo doseči z domačo krvjo in z napredkom reje.

Le taki posestniki, ki imajo vse potrebne pogoje za uspešno rejo montafonske živine, jo lahko čistokrvno redijo in nam lahko prirejajo tudi dobre plemenjake, vsi drugi se morajo pa še dalje pečati z rejo deloma požlahtnjene domače živine. Vsaka prekomerno požlahtnjena reja je pa za našega malega posestnika, ki se bori s pomanjkanjem krme in drugimi neprilikami, premalo dobičkanosna. Kjer trpi kmet sam pomanjkanje, trpi tudi njegova živinoreja.

Montafonska živina je doma vsega dobrega sita. Pri nas po deželi ji pa tega manjka in zato se kažejo pri njej tudi manj ugodni in celo slabi uspehi.

Kar velja za montafonsko živino, ki se je začela uvajati na Dolenjskem, velja tudi za druge zlahitne pasme. Kakor je naša dežela sposobna in pripravna za živinorejo, vendar ne moremo iz nje napraviti Montafona ali Švice, ki ima svoje živinorejske posebnosti.

Prav tako pa tudi ne velja, da bi začeli uvajati na Dolenjskem hrvaške buše, kakor delajo mnogi naši mali živinorejci, zlasti v letih pomanjkanja krme. Te živali so malotrebne in majhne in v letih stiske dobrodošle, toda v času splošnega napredka naj ostanejo le nekaka izjema. Današnji čas zahteva, da napredujemo tudi v živinoreji in da se zatekamo k boljšim pasmam kakor je naša domača goved!

Ali si že član Vodnikove družbe?

Ali pa tisto:

— Hiš'ca na breg' stoji,
notri 'na dekle spi,
fantič pa mimo gre
in jo vzbudi —

Mati Neža je z otroki tudi včas zapela:

— Kje so moje rožice,
pisane in bele —

Z deklicama je večkrat prepevala:

— Sem slovenska deklica,
Minka mi je ime,
sem obraza bistrega,
čisto imam srce —

Dekleti sta radi peli, po očetovi smrti pa je za dolgo utihnil še ta edini živi glas domovine. Kako naj bi nesrečna vdova prepevala, ko pa jo je venomer dušila tolikšna žalost, da jo je včasih tiščalo v prsih, kakor bi ji ležala težka skala na srcu.

Nekoč, ko je bila po dolgem času družina spet toliko pokonci, da si je lahko privoščila jaslice, se je posebno živo utrnulo v materi. Topla svečanost svetega večera jo je vso prevzela in ji pričarala v spomin tiste davno odbegle dni, ko je v domači vasi tam daleč za Kumom z bratci in sestricami prepevala pri jaslicah. V zapečku je brebiral jagode debelega roženkranca sivolasi ded, oče in mati pa sta sedela pri peči in komaj sproti odgovarjala številnim vprašanjem otrok, ki so hoteli vedeti o Betlehemu vse prav tako natanko in še bolj nego od domači vasi.

Sejmi

14. septembra: Dobova, Vinica, Žužemberk, Breg pri Ptuj (samo za živino), Črni vrh pri Logatecu, Šmarje pri Jelšah, Rogatec, Ščavnica, Petrovče, St. Vid pri Stični, Loški potok, Loka, St. Vid (Litija);
15. septembra: Zdole, Velike Poljane (Ribnica), Pleterje-Zdole, Banjaloka, Smartno pri Litiji;
16. septembra: Sv. Lenart nad Laškim, Dobrnič, Rakek;
17. septembra: Kapele pri Brežicah, St. Lambert pri Litiji, Ljutomer, Kandija;
18. septembra: Dobrna;
19. septembra: Mokronog;
20. septembra: Zabukovje, Nadlesk, St. Vid pri Grobelnem, Črensovci;
21. septembra: Braslovče, Luče, Dravograd, Bučka, Podsreda, Laško, Fram, St. Ilj pri Velenju, Zgornji Tuhinj, Ribnica;
22. septembra: Ljutomer, Sv. Helena pri Čakovcu.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valuta h:
1 dolar za okrog 56-20 Din;
v deviza h:

- 100 avstrijskih šilingov za 795-09 do 797-49 Din;
100 italijanskih lir za 295-85 do 296-75 Din;
1 dolar za 56-47 do 56-64 Din;
100 francoskih frankov za 221-81 do 222-47 Din;
100 češkoslovaških kron za 167-57 do 168-07 Din.
Vojna škoda se je trgovala po 321 Din, investicijsko posojilo pa po okrog 72 Din.

Tedenski tržni pregled

KROMPIR. V ptujski okolici se je te dni kupoval beli krompir po 60 do 70 Din za metrski stot. Povpraševanje živahno. Kmetje pričakujejo še boljše cene. Za rdečkasti krompir je zanimanje manjše.

JABOLKA. Po Murskem polju so plačevali jabolka po 90 do 100 Din za metrski stot. Jabolka za stiskanje so se kupovala po 50 do 60 Din metrski stot. Ker je sadja dovolj, ni misliti na kako izboljšanje cen.

ŽIVINA. Na zadnjem ljubljanskem sejmu je bilo opaziti lahko dvignjenje cen. Šest volov je bilo prodanih po ceni 7-50 Din. Drugi voli so bili

Iz takih spominov je nenadoma zadrhtel Nežin glas:

— Pastirci, vstanite,
kaj spite nocoj,
ležišča pustite
in čujte z menoj —

Otroci so prisluhili in začudeno gledali mater, ona pa je kakor odsotna sklenila roke in za prvo pesmijo pričela takoj drugo:

— Poglejte, čudo se godi,
kaj more nek' to biti!
Nebeški glas o polnoči,
kaj more pomeniti? —

Tedaj se oglasi Francek:

«Mama, kaj se to pravi?»

Mati ga objame in poboža po laseh, kakor da ni dobro razumela otrokovega vprašanja, deček pa spet:

«Povej mi po nemško, mamica, kaj si pela!»

Mahoma je bila pregnana prazniška toplina in vdovo je kakor leden oklep obdala hladna, trdna resničnost. V tujem jeziku naj lastnemu otroku razlaga, kar je tako globoko in živo v njej, kakor mozeg v kosteh. — In bolj, še vse bolj! — Hlastno je prižela malega na srce in se tako razjokala, kakor da hoče s solzami splakniti iz sebe vse neodpravljlivo gorje.

Potlej je spregovorila. Pojasnila je dečku pomen pesmi, ali joj, v tuj jezik prenešana starodavna božična pesem ni bila več pesem, temveč zgolj nerodno stokanje, brez vsake topline in čara.

Perite vse Vaše fine stvari v blagi peni

LUX

KI VARUJE BARVO IN TKANINE

LUX 6

prodani povprečno po ceni 6 do 7 Din, po večini pa po 5-50 do 6 Din za kilogram. Debele telice so se prodajale po enaki ceni kakor voli. Krave, namenjene za klobase, so se prodajale po 2-50 do 3-50 Din. Prasci za rejo so se trgovali po ceni 120 do 180 Din za glavo.

HMELJ. V Savinjski dolini je živahno povpraševanje po hmelju, tako da bo letošnja letina prej prodana kakor je bila lanska. Cene za prvovrstno blago so do 12-50 Din za kilogram. Malo slabše blago se plačuje po 10 do 11 Din.

Kratke vesti

— Razširjenje žitnega monopola. Izdan je bil te dni zakon o prodaji pšenice v tuzemstvu. Najvažnejša določba tega zakona je, da so vsi trgo-

Tudi deca sama se ni mogla ogreti. Čudila se je celo, kako je mogla mati peti te preproste, morda celo nerodne besede s tolikšnim čustvom. In dasi ni trla tisto leto družine skrb za obstanek, je bil božič vendar nekam hladen.

— Kakor mrlič na mrtvaškem odru! Včera smo ga še ljubili in drhteli v strahu za njegovo življenje, danes ga tudi še ljubimo, a že skoraj strahu drhtimo pred njim, ker vemo, da je — mrlič! — Tako je občutila mati Neža in odslej ji je to vedno kakor pošastna senca ležalo na duši.

Oni dan je potem prišla vest, kakor posije sončni žarek v meglo:

— Vestfalska deca odpotuje v Slovenijo na odih! —

Tudi Francek je bil med izbranimi in Neža je večer za večerom v dnu srca zahvaljevala Boga za to dobroto. In potlej je z drhtečimi rokami odpravljala sinka na pot.

«Priden bodi, lepo se vedi, pazi na vse in posebno poslušaj govorico. Tam govore tako, kakor je govoril tvoj rajni ata.»

«Pa ti tudi, mamica.»

«Seveda, tudi jaz znam govoriti tako in bi najrajši zmeraj govorila slovensko, pa ne morem s kom, ko od vas nihče več ne zna mojega jezika.»

«O, le čakaj, mamica, boš videla: ko se vrnem, bom znal», je obljubil deček in je še iz vlaka veselo mahljal mamici v slovo. — — —

Poletni čas je minil kakor sen in mati Neža je nestrpno čakala, kdaj bo zagledala svojeza ljubljenca.

vinski mlini dolžni kupovati pšenico za mletje pri Privilegirani izvojni družbi, mlini, ki meljejo za uslugo, pa smejo mleti samo moko za kmetijske potrebe in ne smejo moko prodajati. Trgovinskim mlinom pa ni dovoljeno mleti za uslugo, odnosno za merico. Nadaljnja važna določba tega zakona je, da ugotavlja prodajno cenó pšenice za mline minister za trgovino in industrijo v sporazumu s Privilegirano izvožno družbo. Zaradi novih zakonskih odredb ne bodo nikakor prizadeti kmetovalci, ki ne pridelajo za svoje potrebe dovolj pšenice in jo morajo zaradi tega kupovati, kar velja za znatno število kmetovalcev v dravski banovini. Zakon namreč določa, da morajo po razmerno visokih cenah kupovati pšenico le trgovinski mlini, ki meljejo moko za prodajo. Naši kmetovalci, ki ne pridelajo dovolj pšenice, pa bodo lahko kupili na trgu pšenico po dosedanjih cenah in jo bodo lahko dali mleti v običajne kmetijske mline, ki niso trgovinski mlini.

— **Ukinjenje banovinskega davka na kmetške hiše in znižanje pristožbine za živinske potne liste.** Ban dr. Marušič je izdal odlok, s katerim se ukinja banovinska davščina od hiš, oproščenih državnega neposrednega davka. Ta davščina, ki je bila določena na 10 Din od hiš z enim stanovanjskim delom, na 15 Din z dvema stanovanjskima deloma, na 30 Din s tremi stanovanjskimi deli in tako naprej, je zadela zgradbe, ki služijo izključno kmetom in njih delavcem za prebivanje po vaseh in zunaj okoliša mest, trgov in zdravilišč. Rok za vložitev prijav za to davščino je bil določen do 31. avgusta letos, rok za vplačilo pa do konca septembra. Ta davščina se po novem odloku ne bo pobrala, kolikor pa je že plačana, jo bo banska uprava povrnila. Z ukinjenjem tega davka hoče banska uprava olajšati javne davkatve hudo prizadetemu kmetškemu prebivalstvu. Vrh tega se z odlokom delno zniža banovinska taksa na živinske potne liste, in sicer za vsako veliko žival od 6 na 3 Din; za drobnico ostane taksa v višini 3 Din neizpremenjena, toda z olajšavo, da se sme na en živinski potni list vpisati poljubno število drobnice. Ta olajšava velja od 1. septembra letos dalje.

— **10letnica Ljubljanskega velesejma.** Naša priznana gospodarska ustanova Ljubljanski velesejem je priredila tudi letos lepo jesensko razstavo, ki se je baš zaključila. Dne 3. t. m. je poteklo 10 let, ko se nam je predstavil velesejem prvič. Ta naša lepa ustanova je dala obiskoval-

cem že najrazličnejše pobude. Velesejem nam je v 10 letih postopno razgrnil pred očmi vse ono, kar premore naša zemlja na gospodarskem, kulturnem in prosvetnem polju. K 10. obletnici velesejma iskreno čestitamo in želimo, da se ta naša odlična narodno-gospodarska ustanova še nadalje čim uspešneje razvija in da ji nudijo tudi vsa naša oblastva potrebno podporo.

— **Mesečna vzdrževalnina na vseh kmetijskih šolah** v dravski banovini znaša do preklica od 1. t. m. dalje 400 Din in se plačuje mesečno vnaprej. Izključenim ali samovoljno izstopivšim učencem se vnaprej plačana vzdrževalnina ne vrne. Pridnim sinovom manj premožnih posestnikov in drugim ubožnim učencem se po možnosti dovolijo popolnoma ali na polovico prosta mesta v internatu. V tem primeru se mora prošnja podpreti z uradno potrjenim ubožnostnim izprijevalom. O teh prošnjah odloča banska uprava na predlog ravnateljstva šole.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Predzadnjo nedeljo je imela logaška gasilska župa mobilizacijo. Vsa v župi včlanjena društva so pripeljala svoje brizgalne, ki so takoj stopile v akcijo in tekmovali med seboj v plemenitem boju. Največji požar bi bil kmalu zadušen. Celó cerkev na Taboru bi se dala rešiti. Vsa društva so pokazala izredno disciplino. Čast jim!

LITIJA. Tombola v korist Narodnega doma v Šmartnem pri Litiji, ki je bila prvotno določena za Mali Šmaren, je bila zaradi odhoda našega občinstva na ljubljanske svečanosti preložena na prihodnjo nedeljo 13. t. m. Začetek ob 15. Darila krasna.

MALA NEDELJA. (Smrtna kosa.) V ponedeljek 31. avgusta smo spremili v obilnem številu na zadnji poti pokojno gospo Letičevo, rojeno Karbovo, ki jo je Bog poklical k sebi in jo rešil dolge in mučne bolezni. Bodi ji zemljica lahka, preostalim naše sožalje!

LJUTOMER. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljutomeru naznanja članom in prijateljem sadjarstva, da bo nadaljevala svoj sadni obhod v Babince in Noršince v nedeljo 20. t. m. Zbirališče pred hišo predsednika Zacherla. Odhod ob 13. uri. Obhod bo vodil sreski

vse, tista čudovita sila, ki je jačja od morja in viharja, močnejša celo nego najtrša pest vsakdanjosti.

Deček je prinesel s seboj tudi nekaj slovenskih knjig. Vsak od bratov in sester je poskušal čitati, Francek in mati sta pa pomagala. In svetla kakor rimska cesta na jasnem nočnem nebu je vstajala pred njimi pot skozi noč in temo tujine v južno toploto slovenske domovine.

Tudi pesem se je oglasila:

— Na planincih solnčece sije,
na planincih luštno je —

Še tisto je znal:

— Slovenec sem, Slovenec sem,
tako mi je mati d'jala,
ko me je dete pestovala —

Ko sta sestri odhajali, jima je bilo slovo težje nego doslej, a Francek ju je tolažil, češ:

«Saj smo Slovenci in čeprav širom sveta,
vemo drug za drugega in smo v srcu vedno skupaj!»

Vsi so se mu smejali. Bog ve, kdo mu je vdahnil to modrost, je premišljevala mati in vroče želela, da bi bile otrokove besede resnica.

Ko je noč objela naselbino, je mati Neža veselo molila v zahvalo, da ji je bilo dano dočakati to uro, Francek pa je v snu tekal po vasi tam doli za Kumom...

Ther Bla.

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe?

kmetijski referent g. Žnidarič, ki bo razložil vse nedostatke, ki jih delajo sadjarji. Določili bomo po možnosti tudi neznane sadne vrste. Pridite v obilnem številu, ker bo obhod zelo poučljiv!

Listnica.

ORLA VAS. Tukajšnje Društvo kmetijskih fantov in deklet «Zimzelen» priredi v nedeljo dne 13. t. m. veliko tekmo koscev na travniku g. Kapusa v št. Rupertu tik državne ceste (pri Petku). Pričetek ob 15. Spored: tekma, nastop grabljic, govori, razdelitev nagrad in prosta zabava. Kosci in grabljice se bodo zbirali pred društvenim lokalom v Orli vasi, odkoder se skupno podajo z godbo na čelu na tekmovalni prostor. Za tekmo vlada veliko zanimanje v vsej okolici, saj bo ta naša domača prireditev prav lepa.

PRISTAVA. Naše gasilno društvo je 30. avgusta blagoslovilo motorno brizgalno. Vsi župljani smo se veselili tega pomembnega dogodka. Dejstvo, da je naše gasilno društvo v teku enega leta svojega obstanka doseglo tolik uspeh, nas navdaja z veseljem prepričanjem, da je v nas še dosti socialnega čuta; treba ga je le negovati. Slovesnost blagoslovitve je bila izvrstno organizirana. Izredno so se za to žrtvovali blagajnik g. Erih Suppanz, načelnik g. Josip Debelak in strojnik gg. Anton Hajnšek in Drago Hlupič in Jožef Kovačič. Na slovesnost so došli gasilci iz Podčetrčka, Mestinja in Polja ter mnogo pripomogli k svečanosti. Botrovale so brizgalni: Suppanzova Amalija, Jurječeva Rozalija, Debelakova Marija, Otorepčeva Terezija, Verkova Katarina, Hajnškova Jožefa, Josarjeva Ana, Hajnškova Ana, Jerankova Marija in Anderličeva Marija; Straškova Marija in Hajnškova Ana sta se izkazali s poklonili.

SVIBNO PRI RADEČAH. Po 11letnem službovanju nas je zapustil šolski upravitelj g. Ivo Pečnik, ki je bil našim otrokom vzorni učitelj. Zato ga bodo naši otroci hudo pogrešali. G. Pečnik je mnogo storil tudi za povzdigo kmetijstva. Na njegovo pobudo se je ustanovila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva, pri kateri je vedno marljivo deloval. Ustanovil je tudi podružnico Kmetijske družbe, ki jo je prav tako vzorno vodil. — Našim vojnim žrtvam smo leta 1929. postavili spomenik, za katerega je zopet on največ deloval. Njegova zasluga je otvoritev kmetijske nadaljevalne šole leta 1930. Mnogokrat nam je predaval o sadjarstvu, vinogradništvu, živinoreji in higijeni. Prirejal je tudi roditeljske sestanke. Nam faranom bo ostal v trajnem spominu in trajno mu bomo hvaležni za njegovo delo v naš prid.

VELIKA PIREŠICA. Naše mlado sokolsko društvo namerava prirediti v oktobru prvi javni nastop, združen s tombolo. Društvo se pod vodstvom staroste br. Teržana, načelnika br. Oplotnika, načelnice sestre Mirnikove in ob sodelovanju mnogih drugih požrtvovalnih bratov in sester lepo razvija. Zal se moramo boriti z mnogimi zaprekami. Zato vljudno prosimo vse prijatelje Sokolstva, da ne zavrnejo naših bratov in sester, ki zbirajo prostovoljne dobitke za tombolo. Društvu so darovali vrli fantje Josip Guzej, Josip Podlesnik in brata Anton in Jožef Veber 225 Din namesto streljanja pri podružni cerkvi sv. Ožbalta. Lepa hvala in posnemanja vredno!

VOJNIK. Dan žrebanja velike efektne loterije se je moral zaradi nepričakovanih ovir preložiti na 8. decembra letos. Ta dan se bo vršilo žrebanje nepreklicno. Odbor podružnice Kmetijske družbe se pristrčno zahvaljuje vsem razpečevalcem srečk in prosí, da bi jih vsakdo, ki jih prejme, čimprej razpečal, ker se sicer preveč dela nakupiči na zadnje dni. Naši dobitki so vredni nad 40.000 Din, zato se bo lahko marsikdo veselil krasnega in koristnega dobitka. Kupujte srečke!

Pri urarju.

Miha: «Zopet sem vam prinesel uro v popravilo. Prej je zakasnevala za celo uro, zdaj, ko ste jo popravili, pa prebiteva za dve uri.»

Urar: «Kaj se ji pa čudite? Saj mora nadomestiti, kar je zamudila...»

Joj, skoro bi ga ne bila spoznala! Zagorel, zdrav in rdeč se je vrnil, kakor z gore mladi hrast. In glej! Hočeš nočeš, materi se je zdelo, da je zdaj na njem vse slovensko: korak, kretinja, pogled in smeh, tak vesel in brezskrben smeh, kakršen odmeva po naših holmih in goricah, ko pokličejo črički k trgatvi. Niti spregovoriti ni mogla, sinko pa:

«Dober dan, mama!» In s tovariši:

«Živeli! Na svidenje! Pozdravljeni!»

Spet materi:

«Ali slišiš, mamica? Govorim prav, kaj? Ali je tako govoril ata?»

Srečna žena je samo zaihtela. Toliko radosti še ni občutila svoj živ dan!

In koliko je vedel mali povedati o domovini svojih roditeljev! Ko je govoril o travnikih in livadah, o sončnih rebrih in holmih, o ponosnih kmetijskih domovih in o prijaznih dobrotnikih, se je zdelo materi, da vstaja živa slika pred njo. Bog ve, kolikokrat jo je v duhu gledala, a nikdar ne tako sočno, kakor jo je znala pričarati otrokova zvonka beseda.

«Vidiš, mama, kako sem držal besedo!» se je doma razkoračil mali. In kakor da se je razširilo žesno stanovanje in je posijal vanj širok pramen žonca s slovenskih planin, tako je bilo.

V nedeljo se je spet zbrala vsa družina, Francek pa je moral govoriti. In med njegovim pripovedovanjem se je dramilo v obeh sestrah. Daleč tja v nežno detinstvo se je tuintam zasvetilika! tpoimin. In toplo domotožje je prevzelo

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljica pri ljubljanskih svečanostih.** Ljubljanski kraljev teden, ki je bil prirejen v počenju kraljeve hiše in ki je dosegel svoj višek z odkritjem spomenika kralju Osvoboditelju, se je končal v torek. Poseben sijaj je dal zaključku svečanosti prihod Nj. Vel. kraljice Marije, ki si je prišla ogledat spomenik in je nato posetila veliki pevski koncert na Kongresnem trgu, razstavo Kluba jugoslovenskih likovnih umetnic v Jakopičevem paviljonu in slednjič vprizoritev «Gorenjskega slavčka» pod milim nebom v Tivoliju. Občinstvo je povsod z največjim navdušenjem pozdravljalo našo kraljico, ki je bila vidno ginjena spričo tolikih dokazov velike priljubljenosti. Iz Ljubljane se je Nj. Vel. kraljica med dolgim špalarjem pozdravljajočega občinstva zopet vrnila z avtomobilom proti Bledu.

* **Proslava rojstnega dne prestolonaslednika Petra** se je vršila po vsej državi slovesno. Se posebno slovesna je bila v Ljubljani, ker je bila združena s svečanostmi odkritja spomenika kralju Petru. V Ljubljani se je ob 8. zjutraj vršila slovesna služba božja, ki jo je daroval škof gosp. dr. Rožman. Maše so se udeležili poleg drugih minister za gradbe g. dr. Albert Kramer, ban g. dr. Drago Marušič, podban g. dr. Otmar Pirkmajer, divizijski general g. Bogoljub Ilić, župan g. dr. Dinko Puc, podžupan profesor g. Evgen Jare, predsednik višjega deželnega sodišča gosp. dr. Rogina, rektor univerze g. dr. Šerko, konzuli in drugi odlični predstavniki oblastev. Službe božje za prestolonaslednika so se vršile tudi v pravoslavni kapelici v vojašnici vojvode Mišiča, v evangelijski cerkvi in za starokatolike.

* **Razvitje prapora Jadranske Straže v Zagrebu** se je izvršilo v nedeljo prav svečano in se je razvilo v splošno narodno slavo, ki mu je dala še prav posebno obeležje prisotnost kumice prapora Nj. Vel. kraljice Marije in prestolonaslednika Petra, vrhovnega pokrovitelja Jadranske Straže. Slavnosti se je udeležila tudi velika množica okoliškega naroda.

* **Gradba modernega delavskega azila.** Na skupni seji v Delavski zbornici so te dni člani upravnega odbora borze dela, zastopnika občine dr. Bohinjec in Tavčar in zastopnika Delavske zbornice Juvan in Uratnik razpravljali o gradbi delavskega azila v Ljubljani. Azil naj bi se zgradil na oglu Gosposvetske in Bleiweisove ceste, kjer stoji zdaj poslopje mestnega trošarinskega urada. Nova stavba naj bi bila trinadstropna. Stroški so preračunani na štiri milijone dinarjev. Stavbišče odstopi brezplačno mestna občina. V hiši pa bodo poleg azila s prostori za 180 oskrbovancev tudi javna kuhinja in uradni prostori borze dela. Gradnja se bo pričela, čim bo odobren kredit, a od tega je zavisen tudi pričetek gradnje delavskih azilov v Mariboru in Murski Soboti. Za prvega je določen poldrugi milijon, za drugega pa pol milijona dinarjev.

* **Slovo malih letoviščarjev iz Westfalije in Nizozemske.** Slovenska rudarska deca iz Nemčije, ki je letos prvič bivala na enomesečnem letovanju v domovini, si je izvrstno opomogla in se 3. t. m. poslovila od nas. Na vrtu kolodvorske restavracije v Ljubljani so se proti večeru začele zbirati skupine malih povratnikov s svojimi spremljevalci. Krepki in zagoreli so prišli mali letoviščarji iz kolonij in od svojih sorodnikov. Vsega skupaj je letovalo 200 otrok, od tega 31 na Korčuli, 20 v Selcih in 30 v Polhovem Gradcu. Izselski komisar g. dr. Deželič iz Düsseldorfa, ki je vodil transport, je mogel samo ugotoviti: «Neverjetno so si opomogli, nekateri so se zredili kar za pet kilogramov. To naj bo v zahvalo in priznanje vsem, ki so storili veliko človekoljubno delo, posebno še funkcionarjem Rdečega križa gg. dr. Krejčiju in Malnariču, Narodne zaščite gg. dr. Šilovcu in Blažu Kruniču, narodnega izselskega odbora gg. dr. Bohinjecu, Juvanu in Kravosu, nadalje gg. Pinku in p. Zakrajšku, ljubljanski občini, banovini in mnogim

drugim.» K slovesu so prišli na kolodvor zastopniki izselskih in dobrodelnih organizacij, nabralo pa se je tudi precej ostalega občinstva. Načelnik postaje, g. Ludvik, je zopet izkazal veliko uslugo s tem, da je stavil na razpolago tri udobne dolge vagone, v katerih je deca našla dovolj prostora za trudapolno vožnjo v noč. Ko se je dolgi brzovlak premaknil v smeri proti Jesenicam, je ob oknih treh dolgih vagonov zamigotalo dve sto zastavic, a v očeh so se malčkom kakor onim na peronu lesketale solze.

* **Novo znamenje in drobiž.** V zadnjih dneh avgusta je bilo v prometu že prav malo poštnih znamk po 1 Din. Že v prvih dneh septembra pa so se na poštnih pošiljkah pojavile nove dinarske znamke z napisom «Kraljevina Jugoslavija». Znamke po 1 Din so rdeče, kakršne so bile že poprej, lik kraljev pa ni popolnoma v profilu, ampak na pol obrnjen h gledalcu. Znamke po 50 par niso več rjave, marveč izrazito zelene barve. V kratkem se bo pojavil v prometu tudi kovan in tiskan denar z napisom «Kraljevina Jugoslavija».

* **Ocenjevanje in povrnitev škode, ki jo napravi vojska ob času vojaških vežb.** Da bodo mogli lastniki in najemniki zemljišč, na katerih je vojska ob priliki svojih vežb napravila kako škodo, pravočasno zahtevati odškodnino, se opozarjajo na predpise, ki jih je izdal minister za vojno in mornarico. Pojasnila, kako se ocenjuje in plačuje škoda, so razvidna iz razglasa, ki je objavljen na mestni občinski deski. Važna je zlasti določba, da je treba v primeru, ako se hoče zahtevati odškodnino, takoj sestaviti komisijo iz dveh častnikov in enega zastopnika občinskega oblastva, ki takoj v navzočnosti oškodovanca ali njegovega namestnika izvrši oceno in jo naznani pristojni komandi in oškodovancu.

* **O «Samopomoči».** Prejeli smo: V «Narodnem gospodarju» se nekdo spodtaka nad posmrtninskimi podpornimi organizacijami, ki delajo na principu samopomoči. Na članek ne bi reagirali, če ne bi baš v krogih, ki so blizu «Zadružne zveze», imeli enakih ustanov (Dobrodelnost, Caritas itd.), ki se pa v kljub vsem naporom ne morejo prav razmahniti. Glede trditve negotovosti, na katero se opira članek, pa navajamo naslednje: Samopomoči tega ali onega imena temeljijo na medsebojnem vzajemnem podpiranju članov, ki hočejo biti ob potrebi (ob smrti zavarovanca) deležni podpore. Moralna zavest članov je pa tolikšna, da vsak radevolje plačuje prispevke, ki se mu predpisujejo. Iz delovanja «Vzajemne pomoči, reg. pom. blagajne v Ljubljani» in «Samopomoči» v Mariboru je dokazano, da niti enega odstotka članov ni potrebno opominjati na plačilo prispevkov, ker vsi že pri prvem pozivu radevolje poravnajo svoje obveznosti. V nasprotnem primeru, t. j. če člani ne bi hoteli poravnati svojih prispevkov, pa imajo vse reg. pom. blagajne pravico, svoje zahtevke tožbenim potom uveljaviti, kar pa do danes, kolikor nam je znano, pri nobeni «Samopomoči» še ni bilo potrebno storiti. Res je, da morajo enake ustanove z najmanjšim številom članov zahtevati višje prispevke, če hočejo svojim obveznostim zadoščati, vendar to ni noben dokaz negotovosti, ker je pri manjših ustanovah, namenjenih le za gotove stanovske kroge (gostilničarje, uradnike ene ali druge stroke), podan čut stanovske solidarnosti. Pri ustanovah, ki niso omejene na gotove stanovce, pa prihaja v poštev mnogo večje število članov, kar znižuje prispevke na tak minimum, da ne pomenijo za posameznika nikakega bremena. Razen tega pa je tudi čut odgovornosti posameznika pri nas (ne morda samo med Slovenci) v taki meri razvit, da je podana popolna garancija za uspešno delo na «samopomoči» temelječih ustanov. Vsak dan se lahko prepričamo o koristnosti samopomočnih ustanov, ki točno vrše svoje naloge v korist vsem brez razlike stanu, narodnosti in vere. Da pa so te vrste ustanove hud trn v peti zavarovalnicam, je samoobsebi umevno, ker je ljudstvo sprevidelo, da more z malimi prispevkji doseči skoro isto, kar pri običajnih zavarovalnicah z njihovimi visokimi premijami, se-

veda pa tudi z raznimi tantijemami, dividendami, provizijami itd. Obče je znano, da poskušajo zavarovalnice na vse kriplje preprečiti razmah na «samopomoči» delujočih ustanov, toda njih napor bo prav tako brezuspešen, kakor so bili boji velepodjetij proti zadrugam, ki so tudi samo čin samopomoči. Nedvomno je, da je bodočnost gotova v geslu: «Pomagaj si sam in Bog Ti bo pomagal» in prav to geslo je delovanje «Samopomoči».

* **Banovinska kmetijsko-gospodinjstva šola v Mali Loki,** pošta Velika Loka na Dolenjskem, podaljšuje rok za sprejemanje učenk do 15. t. m. V šolo, ki bo trajala deset mesecev, se sprejemajo samo kmečka dekleta, ki so dovršila osnovno šolo in so telesno zdrava. Mesečna oskrbovalnina znaša 400 Din, ki se pa v upoštevanja vrednih primerih revnejšim prosilkam po možnosti zniža.

* **Ustanovitev strelske družine pri Sv. Duhu.** Na pobudo šolskega upravitelja g. Josipa Križničiča je bila te dni pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu ustanovljena strelska družina. Razen domačinov je prišlo na ustanovno skupščino tudi lepo število Selničanov. V imenu CMD in kluba «Meje» je pozdravil društvo šolski nadzornik iz Maribora, g. Ivan Tomažič. Za predsednika je bil izvoljen g. Anton Stibler, župan v Gradišču, za tajnika pa šolski upravitelj g. Josip Križničič.

* **Vodstvo javne bolnice v Brežicah razglasa,** da v bodoče ne bo več sprejemalo porodnic v bolniški stalež, razen v najnujnejših primerih, kjer je potrebna operacija. To pa iz razloga, ker bolnica nima urejenega porodniškega oddelka.

* **Od lesnega delavca do doktorja zobnega zdravništva.** Naši ameriški listi poročajo iz Saint Louisa v Zedinjenih državah o promociji Dalmatince Nikole Puhariča za doktorja zobnega zdravništva na univerzi v St. Louisu. Puharič, po rodu iz Pučišča na otoku Hvaru, je v 13. letu ostal sirota. Izučil se je za lesnega delavca ter je v Splitu obiskoval večerno obrtno šolo. V 19. letu starosti je šel v Ameriko, kjer je bil sprva zaposlen kot lesni delavec, pozneje pa v neki slaščičarni. Ko je postal samostojen slaščičar, je začel študirati in se je naposled vpisal v zobarsko šolo v St. Louisu, kjer je bil minuli mesec promoviran. Pač lep primer vztrajnosti in ljubezni do znanja.

* **Huda nesreča s pištolo.** V celjsko bolnico je bil prepeljan 43letni delavec Jurij Lipnik iz Pregrade. Pri snaženju starinske pištole se je nabo, ki se je nahajal v cevi, nenadno sprožil in mu razmesaril levo roko. V bolnici so mu morali zdravniki odrezati roko nad zapestjem.

* **Nesreča pri delu.** 40letnemu delavcu Matevžu Turnšku s Polzele, zaposlenemu v cinkarni v Gabrju pri Celju, se je pripetila med delom nesreča. Zašel je po naključju med dva voza, ki sta ga močno stisnila čez prsni koš in trebušno votlino. Zlomljenih in nalomljenih ima več reber, dobil pa je tudi resnejše notranje poškodbe. Zdravi se v bolnici.

* **V Krki je utonil.** Nedavno, ko je bila že trda tema, sta se vračala od dela v kamnolomu v Mačkovcu, ki je last posestnika Antona Malija iz Novega mesta, 24letni Ferdinand Fabec in 27letni Franc Jerom. Hotela sta preiti na drugo stran reke Krke v vas Krko, kjer sta imela svoje prenočišče. Da bi čimprej prišla na svoje ležišče, sta hotela iti kar preko jezca, vendar pa sta se premislila in stopila rajši v preperel čoln brez vesel, ki je bil že precej napolnjen z vodo. Med vožnjo je Jerom veslal z rokami, dočim je Fabec odstranjal vodo iz čolna. Ko sta dospela do srede reke nad jezom valjčnega mlina graščaka Roberta Grma, se jima je čoln v hipu potopil in oba sta izginila pod vodo. Jerom, ki je bil večš plavač, je hotel na vsak način rešiti Fabeca, ki ni znal plavati, toda Fabec se ga je oprijel v smrtnem strahu za vrat tako trdno, da mu je pošla sapa in se je moral pričeti tudi sam potapljati. V tem kritičnem trenutku je Jerom v borbi za lastno življenje napel vse sile, samo da bi rešil svojega tovariša. Nekaj trenutkov se je še obdržal na površini, nato pa je tudi sam zaradi izčrpanih moči izginil pod vodo. Vpitje potapljaljajočih se sta čula tudi posestnika Josip Mohor in Ivan Gorše iz Krke, ki sta takoj odhitela obema

na pomoč s čolnom. Mohar je potegnil iz Krke že mrtvega Fabca, Gorše pa nezavestnega Jeroma. Oba sta spravila v čoln in ju pripeljala v vas. Ponesrečenega Fabca, ki je doma iz Knežaka in je lani pobegnil pred fašisti v Novo mesto, so kesneje prenesli v mrtvašnico v Smolenji vasi.

* **Ogenj je upepelil** posestniku Antonu Zunku v Dobrovcah pri Hočah gospodarsko poslopje s kmetijskim orodjem vred. Škoda je le delno krita z zavarovalnino.

* **Smrt na ulici.** Na cesti v Košakih pri Mariboru se je zgrudil na tla 67letni delavec France Bračko. Reševalni oddelek ga je prepeljal v bolnico, kjer pa je nesrečnik kmalu nato izdihnil.

* **Požar v celjski okolici.** Te dni je gorelo gospodarsko poslopje s hlevom, last posestnika Josipa Paholeta na Glinskem, občina Skofja vas pri Celju. Združenim gasilcem z Ljubečne, iz Celja in Gabrja se je posrečilo po hudem naporu, da so omejili požar in ga pogasili.

* **Strela je usmrtila** staro ženico. Te dni so se nad Kranjem in okolico zbrali temni oblaki. Nankrat se je med bliskom in gromom vlila huda ploha. 64letna ženica Marija Zihrlava, po domače Adamovka iz Zgornjega Bitnja pri Kranju, je hotela s pomočjo sina spraviti pod kozolec, ki se nahaja v bližini hiše, voz, na katerem je bilo nekaj fižola. Ko se je ženica že nahajala v bližini kozoleca, se je močno zabiskalo in strela je udarila v kozolec in nato v ženo, ki se je mrtva zgrudila na tla. Goreči prazni kozolec so pogasili prestrašeni, pod sosednimi kozolci čakajoči ljudje.

* **Požar v železniškem vozu.** Pred dnevi so opazili železniški uslužbenci v Sevnici, da je gorela streha osebnega vagona brzotovornega vlaka, ki je peljal proti Zidanemu mostu. Ogenj so kmalu pogasili železniški uslužbenci. Notranjost voza je ostala nepoškodovana. Požar je zanetila najbrže iskra iz lokomotive.

* **Natrij ga je polil.** Te dni se je v Woschnagovi tovarni usnja v Šoštanjcu ponesrečil delavec Ivan Škruba. Prenašal je s tovarišem žvepleni natrij, ki je silno jedka snov. Na mokrem tlaku je Škrubi spodrsnilo, pri padcu se je posoda razbila in natrij se je razlil po nesrečnem delavcu ter ga po hrbtu močno opeknel.

* **Požar je zanetila strela,** ki je udarila v hišo posestnika Pliberška v Spodnji Poljskavi. Domači gasilci so bili takoj na licu mesta, vendar razen nekaterih malenkosti in živine niso mogli rešiti ničesar.

* **Požigi v Savinjski dolini.** V kratkem času je bil že peti požar v braslovški okolici. V noči na torek je zgorelo v Mengšu pri Gomilskem gospodarsko poslopje posestnika Potočnika, po domače Platanška. Ogenj je bil nedvomno zopet podtaknjen. Orožniki so noč in dan na nogah, da bi izsledili skrivnostnega požigalca.

* **Samomor zagrebškega Slovenca.** V Zagrebu se je obesil časopisni raznašalec Franc Ojstršek, doma iz Padeža pri Laškem. Preden je izvršil obupni čin, je napisal kratko pismo, v katerem je izjavil, da gre v smrt zaradi hude živčne bolezni.

* **Požar pri Bledu.** V nedeljo je zgorelo gospodarsko poslopje posestnika Janeza Pretnarja na Rečici. Kakor sodijo, je ogenj podtaknila hudobna roka.

* **Nesrečne žrtve strele.** V Št. Rupertu na Dolenjskem je strela treščila v kozolec, pod katerim je vedrilo več ljudi in ubila kmeta Jožefa Jakliča in Janeza Florjančiča in njegovega osemletnega sina Stanka.

* **Požar v Št. Rupertu v Slovenskih goricah.** Te dni se je iz neznanega vzroka vnelo ostrešje viničarije posestnika Ornika v Št. Rupertu v Slovenskih goricah. Gasilci so z odločnim nastopom naglo omejili požar, tako da je zgorelo samo ostrešje viničarije.

* **Požar v Št. Vidu pri Stični.** V Št. Vidu pri Stični je nastal požar v hiši posestnika Jožefa Pekolja. Hiša in gospodarska poslopja so pogorela do tal.

* **Samomor nesrečnega mladeniča.** Pred dnevi je prišel na 15dnevni dopust k svoji materi v Kranj 24letni redov Anton Traven. Fant je bil že dalje časa živčno bolan in je bil nečavno v vojaški bolnici. Doma na dopustu pa se je njegovo stanje še poslabšalo. Nesrečnik si je v eni zadnjih noči prerezal vrat in izkrvavel.

* **Mlada kandidatka smrti.** Na pokopališču na Trati pri Škofji Loki so našli ljudje neko mladenko, zvijajočo se v krčih. Poleg nje je ležala stekleničica, iz katere je dišalo po lizolu. Bilo je takoj jasno, da se je zastrupila. Nezavestno so prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer so ji zdravniki izprali želodec in jo rešili gotove smrti. Gre za 16letno posestnikovo hčerko Alojzijo C. iz Trsta. Dekle sta nekoliko oštel mati in sestra, kar si je tako vzela k srcu, da je sklenila, končati si življenje.

* **Pozne posledice nezgode.** Pred približno dvema letoma se je ponesrečila pri spravljanju lesa v gozdu 25letna dekla Ana Leškova iz Marija Gradca pri Laškem. Padajoče drevo je oplazilo po glavi in jo poškodovalo. Ko je ozdravela, ni čutila nobenih posledic več. Te dni pa je nenadno občutila hude bolečine v glavi in je bila prisiljena poiskati zdravniško pomoč v celjski bolnici.

* **Samomor.** V delavnici Rudolfa Vrhovška v Mariboru so našli 53letnega zidarskega delavca Franca Cvetka, uslužbenega pri gradbeni tvrdki Kiffmann, obešenega. Kaj mu je zagrenilo življenje, še ni ugotovljeno.

* **Drugi vlom v isto trgovino.** V eni zadnjih noči je bil že drugič izvršen vlom v trgovino g. Schlosserja na Janževem vrhu. Vlomilec je izpodkopal zid, da je prišel v trgovino, ki jo je skoro popolnoma izropal. O vladu so obvestili tudi mariborsko policijo, ki je poslala policijskega psa, da bi laže izsledili zločinca. Policijski pes je takoj našel sled in šel za njo do neke zidanice, kjer pa jo je izgubil. Ko so ga ponovno privedli v trgovino in je zopet zavohal sled, je šel za njo kilometr daleč v Radenski vrh, kjer je skočil v hišo in se vlegel pred bivšega trgovinskega pomočnika Franceta B. Sedaj bo naloga orožnikov, ugotoviti, ali sta prvi in drugi vlom v zvezli Franceta B. so aretirali.

* **Velik vlom v Mežici.** V noči na predzadnjo nedeljo je bil izvršen v Mežici drzen vlom. Doslej neznani storilci so vlomili skozi okno v prostore Konzumnega društva in pobrali najboljše kose manufakturnega blaga. V isti noči je bil izvršen tudi vlom v mlekarno, kjer je nepridipravom padlo v roke 350 Din gotovine. Drzne vlomilce zasledujejo.

* **Pregnani tatovi.** Trije tatovi so se oglasili ponoči v trgovini Frana Kokalja v Goričanih, a so jih pregnali delavci, ki so na drugi strani delali. Malo kesneje so se lotili gotovo isti tatje trgovine g. Goršeta v Vašah, odprli so že okno in vzeli iz okna nekaj malenkosti. Prepodila sta jih z vpitjem gostilničar g. Bezljaj in njegova soproga. Potem so hoteli isti tatje poskušati svojo srečo v Preski v trgovini ge. Rozé Rekefove in g. Lovreta Hafnerja, pa so zopet z dolgim nosom morali oditi.

* **Vlom v trgovino.** V Gotovljah pri Zalcu so neznani zlikovci vlomili v noči na 6. t. m. v trgovino Josipa Lorbeka in odnesli 8000 Din v gotovini in za 12.000 Din raznega blaga. Vlom so morda izvršili cigani, ki so se klatili tam okoli.

* **Zaradi lepih oči.** Ciganka Ančka Brajdičeva, ki je znana daleč po Dolenjskem zaradi svojih lepih oči, ki jih rada vrti po moških, še rajši pa po raznih svetlih predmetih, je pred dnevi izmaknila priletnemu Novomeščanu, ki se ji je preveč približal, lepo srebrno uro. Po tatvini je Ančka odhitela v Kačjo rido in jo sedaj išče orožništvo.

* **Zločinski nočni napad na avto.** Predzadnjo nedeljo se je poljšanski restavrater g. Bauman v svojem avtu z gospo in še neko osebo pripeljal v Oplotnico, kjer je ostal do večera. Okrog 21. je hotel domov, v tem hipu pa je prišel davčni uradnik g. Ozvatič, ki je bil tam na počitnicah, in

je naprosil g. Baumana, naj bi odpeljal njegovega sina, ki je obolel za vnetjem slepiča, v mariborsko bolnico. G. Bauman je prošnji takoj drago volje ustregel. Prisedla sta še gg. Ivan Jonke in zdravnik dr. Lautner. Ko so vozili skozi vas Pobrežje pri Oplotnici, je v bližini gostilne nankrat nekaj počilo in g. Bauman je začutil udarec po glavi, klobuk pa mu je odletel. Ustavil je avto, misleč, da je kdo vrgel kamen. Ko pa je pobiral klobuk, so sopotniki opazili na njegovi glavi kri, klobuk pa je bil preluknjan: nekdo je oddal strel iz revolverja. Kljub krvavenju je g. Bauman nadaljeval vožnjo proti Mariboru. V Slovenski Bistrici se je dal obvezati pri zdravniku g. dr. Cerneju, ki je izjavil, da je manjkala samo za 1 cm, pa bi mu bil strel upihnil luč življenja. Seveda bi bili postali tudi sopotniki žrtva zločina. Razpisana je nagrada 1000 Din za onega, ki izsledí živinskega zločinca.

* **Ne sme v gostilne.** Okrajno sodišče v Litiji je zabranilo Francu Majdiču, rudarju v Lokah pri Zagorju, poseščanje krčem za dobo od dne 30. avgusta 1931. do dne 29. avgusta 1933.

* **Pri obledeli sivorumenkasti barvi kože,** motnih očeh, slabem počutku, zmanjšani delovni moči, duševni depresiji, težkih sanjah, želodčnih bolečinah, pritisku v glavi, namišljeni boleznij je pametno, da izpijete nekaj dni zapored vsako jutro na tešče kozarček naravne «Franc Jožefove» grenčice. V zdravniški praksi se «Franc Jožefova» voda zaradi tega posebno uporablja, ker naglo odstrani vzroke mnogih pojavov bolezni. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

ZDRAVSTVO

Zobje in hrana

Ljudje zdaj mnogo bolj pazijo na zobe, kakor so v starih časih. Zdravniki so ugotovili, da posledica gnilih zob niso samo želodčne bolezni, temveč da se lahko prenaša gniloba iz zob tudi v ustno duplino in da postane nevarna vsemu telesu. Nekateri zdravniki so opozarjali tudi na zvezo med boleznimi srca in gnilimi, zamenjarjenimi zobmi. V Ameriki so se lotili proučevanja vpliva hrane na človeško zobovje. V poštev pride navadna in posebna hrana. Zdravniki Bunting, Hadley Jay in Harold na univerzi v Wisconsinu so preizkušali skozi devet mesecev vpliv hrane na zobovje različnih ljudi. Eni so dobivali vedno enako hrano in morali so si skrbno čistiti zobe, drugi z isto hrano si pa zob niso smeli čistiti.

In zdravniki so ugotovili, da so imeli ljudje s hrano, sestojajočo iz mleka, sočivja in sadja, samo pet odstotkov pokvarjenih zob, čeprav si jih sploh niso čistili, dočim so imeli drugi, ki so jedli navadno hrano in si skrbno čistili zobe, dobro polovico pokvarjenih zob. Pri nas priporočajo zobni zdravniki mešano hrano. Zobe uničuje zlasti zaporedno uživanje hladnih in vročih jestvin. Mnogi ljudje pijejo takoj po vroči jedi mrzlo vodo ali pa jedo celo sladoled. To je zobjem zelo nevarno. Kdor hoče imeti zdrave zobe, naj torej je čim več mlečnih jedi, sadja in sočivja, varuje naj se pa mrzle pijače po vroči jedi.

Ogromna dediščina dalmatinske občine

Vedno večje zanimanje vzbuja že deset let trajajoči proces zaradi dediščine, ki ga vodi mala ribiška občina Milna na otoku Braču. »Domovina« je zadevo kratko beležila, a podrobnosti o tej pravdi, ki so pričele vzbujati zanimanje tudi v zunanjem svetu, so naslednje:

Pred približno 40 leti se je preprosti ribiški mladenič Ivan Sargo izselil iz Milne v Južno Ameriko. Ker se je prav takrat pričelo veliko izkoriščanje ogromnih solitrih planjav v Čileju.

je tudi mladi Sargo posvetil temu pridobitvi. Sreča mu je bila naklonjena in mladi mož je nabral tako lepo premoženje, da je z nekim tamošnjim kmetovalcem lahko ustanovil trvdko Sargo & Sabioncello, ki se je utaborila v Santiagu in kmalu postala najodločilnejša mednarodna firma v trgovanju s solitrom. Sargo je umrl v l. 1920. Ker pa ni imel otrok, je v oporoki določil za glavno dedinjo svojo rojstno občino Milno. Njegovo premoženje je bilo takrat ocenjeno na več milijard dinarjev.

V Milni je vest o ogromni dediščini, ki je obstajala iz polovičnega deleža pri solitrski trvdki, zveveda vzbudila velikansko veselje. Takoj je bilo storjeno vse, da se dediščina preseli v domovino. Ko pa je prišlo do izplačila, so nastale velike težkoče, ker so se ostali deležniki čilenske trvdke uporno branili izpolniti pokojnikovo poslednjo željo.

Tako se torej pri čilenskih sodiščih že 10 let vodi silna borba za Sargovo veliko zapuščino. Ker so medtem zaradi splošne svetovne gospodarske tudi na tržiščih solitra nastopile občutne izpremembe, se je tudi Sargova zapuščina že precej posušila in jo danes cenijo še le na milijon funtov šterlingov, ali po naši: 275 milijonov dinarjev, kar pa je za občino Milno, ki šteje komaj tisoč duš, vendar še neprecenljiv zaklad.

Kakor zdaj poročajo iz Milne, je zastopniku občine uspelo izposlovati pri sodišču v Inquiqueju sodbo v tej zadevi. Čilensko sodišče je priznalo dediščino dalmatinski ribiški občini in odredilo izplačilo ter je v svrhu zavarovanja legata odredilo sekvestracijo premoženja trvdke Sargo & Sabioncello.

Prebivalci Milne so v ostalem že soglasni glede ukrepov z dediščino. Svojo vas, ki ima krasno lego ob morju, hočejo izpremeniti v moderno letovišče, da bo tako imelo domače prebivalstvo priliko zaslužiti pri tujskem prometu, saj ribištvo že dolgo ne nudi nikakega dobička, marveč komaj zadostuje za vzdrževanje.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

SMRT DOBRE ŽENE.

Zibika, septembra.

Po dolgi in mučni bolezni je 31. avgusta umrla v Zibiki ena v naši župniji najdobrosrčnejših in najrazumnejših žen, gospa Elizabeta Založnikova. Odkar ji je umrl mož, je morala pretrpeti mnogo hudega, kar je strlo njeno blago srce. Zlobni očitki so jo potrli in začela je hirati. Ljudje so jo imeli za nejeverno, a ona je umrla spovedana in obhajana.

Njeno življenjsko geslo je bilo: «Odpri srce, odpri roke, otiraj bratovske solze!» Skoro polovici fare je bila dobra botrica in ti otročiči so hmelj pri svoji kumici močno oslombo. Skoro k vsakemu bolniku je prihitela, da bi mu pomagala. Zato smo ob njeni smrti plakali vsi, ki smo poznali njeno blago dušo.

Njenim bratom, sestram, svakom in snaham iskreno sožalje, zibiški fari pa Bog daj še mnogo tako dobrih in tako poštenih žen, kakor je bila pokojna gospa Liza. Blag ji spomin!

USTANOVITEV IPAVČEVE ŽUPE JPS V MARIBORU.

Maribor, septembra.

Po razidu bivše Zveze slovenskih pevskih društev se je v Ljubljani že leta 1924. ustanovila župa JPS. Tudi v Mariboru so se od leta 1925. dalje vršile v večjih presledkih priprave za ustanovitev pevske župe, a zaradi različnih ovir ni prišlo do izvršitve. Ponovno se je začelo zadevno gibanje letos pomladi na pobudo mariborske Glasbene Matice in se je v to svrhu vršilo več testankov, ki so naposled vodili do ustanovnega občnega zbora 29. avgusta. Razen mariborskih in okoliških društev so se ga udeležili tudi zastopniki Celjskega pevskega društva in «Oljke» v Celju kakor tudi ptujske Glasbene Matice. Po-

setil pa je občni zbor tudi zborovodja Hubadove pevske župe iz Ljubljane Zorko Prelovec, ki je po poročilu pripravljalnega odbora o poteku priprav za ustanovitev župe poročal o bistvu pevskih žup, podal zgodovino ustanovitve Jugoslovenske pevske zveze in nam prinesel nekaj lepih nasvetov za nadaljnje delovanje župe.

V župno upravo je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik profesor Mirk Vasilij (Maribor), podpredsednik Brađač Rudolf (Celje), tajnik Mordej Franjo (Maribor), njegov namestnik Živko Albin (Maribor), blagajnik Lukša Jožko (Maribor), njegov namestnik Rojc Jožko (Maribor), arhivar Jagodič Anton (Maribor), njegova namestnica Rozmanova Marija (Maribor), zborovodja Horvat Albin (Maribor), namestnik Gašparič Janko (Maribor), člani uprave profesor Fink Konrad (Celje), Hrastelj Jožko (Maribor) in Logar Mirko (Ptuj). V nadzorni odbor so izvoljeni Arnuš Janko (Maribor), Ropret Jakob (Radvanje) in Vokač Jožko (Maribor). Nadalje se določa kot vsakoletni župni pevski praznik prva nedelja v maju. Ta dan se naj vršita občni zbor in koncert župnih pevskih zborov. V počastitev spomina naših prvih domačih glasbenikov in ožjih rojakov iz bivše Štajerske bratov Ipavcev, ki sta dala temelj naši pesmi, se župa imenuje Ipavčeva župa.

K pristopu v pevsko župo so vabljeni vsa društva iz bivše mariborske oblasti. Za potrebna pojasnila naj se obrnejo na naslov: odbor Ipavčeve župe JPS, Maribor.

LEP JUBILEJ GASILNEGA DRUŠTVA V DOVJEM.

Mojstrana, septembra.

Letos bodo praznovali dovški gasilci 40letnico obstoja gasilnega društva. Dolga je doba 40 let tihega, a plodovitega dela za človeštvo. Še živeči ustanovitelji društva so danes sivih glav, toda ponosni, da so s svojim trudom pripomogli k razvoju te človekoljubne organizacije. Koliko je bilo nesebičnega dela v tem razdobju, kolikokrat jih je klical rog na pomoč! Ne štejemo tega — saj prav v žrtvovanju obstoji vse njihovo delo.

Pripravljalni odbor, ki so ga sestavljali pokojni Jakob Janša, Ivan Brence, Ivan Skumavc in še živeča Franjo Jeglič, šolski upravitelj v pokoju, in Jože Košir, je z vso voljo započel z delom. Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen za načelnika Jakob Janša, njegov namestnik pa je bil Franjo Jeglič, ki je opravljal tudi tajniške in blagajniške posle. V letu ustanovitve društva so imeli gasilci brizgalno starega sistema iz l. 1854., naslednje leto pa so že kupili novo brizgalno, ki je veljala 540 goldinarjev. Treba je bilo še drugega gasilnega orodja in z brizgalno vred so si nabavili tudi v istem letu lestve, voz in cevi, 32 gasilskih oblek, čelade, pasove, sekirice in več drugih gasilskih potrebščin. Vse to je stalo mnogo denarja, katerega pa baš gasilcem vedno primanjkuje. Pokojni župnik Jakob Aljaž je poklonil društvu kot prvi darovalec 35 goldinarjev, kar je bilo za takratne čase že lepa vsota. Ostale izdatke so pa krili najeta posojila in občine, prostovoljni prispevki in dohodki prireditve. Kljub denarnim težkočam so si leta 1898. postavili gasilci ličen dom, 1913. pa so si nabavili moderno brizgalno za 1600 kron.

V teku let so bile v odboru večje izpremembe. Za zasluge, ki jih je imel za društvo Franc Jakelj, ki je načeloval društvu skoro 20 let, je bil pri svojem odstopu leta 1924. izvoljen za častnega člana, na njegovo mesto pa je stopil Franc Rabič, ki še vedno načeluje. Ko je dobila vas Dovje leta 1924. svoj vodovod, se je po nasvetu domačih gasilcev postavilo 11 hidrantov, ki v primeru požara kar najbolje služijo svojemu namenu in je vas tako popolnoma zavarovana. Sedanje težnje društva so, da si v bližnji bodočnosti nabavi motorno brizgalno in se v ta namen že zbirajo denarna sredstva. Z razumevanjem

ljudstva se bo rešilo tudi to vprašanje. Agilnim gasilcem želimo, da kar najlepše proslavijo svoj jubilej.

MORAVŠKE NOVICE.

Velik požar. — Obnovitev Mlekarske zadruge Spominska plošča dr. Deteli.

Moravče, v začetku septembra.

V soboto 4. t. m. je doživelo Moravče zopet dan strahote. Strela je udarila v hlev župana posestnika g. Antona Cerarja, po domače Martinka. V hipu je bilo v plamenih vse ostrešje. Ker so bili prostori nad hlevom napolnjeni s senom in s slamo, je nastal strašen ogenj. Silni plameni so predvsem ogražali domačo hišo, pa tudi kozolc in sosednja poslopja. Vrlim domačim gasilcem pod spretnim vodstvom gg. Tomca in Lavrača se je posrečilo obvarovati vso bližnjo okolico. Izvrstno jim je pomagal novi vodovod, ki je poganjal vodo iz hidrantov v višino nad 20 metrov. Žal, da ni mogla stopiti v akcijo motorna brizgalna, ker jo je trvdka prepozno dostavila. Nesrečnemu posestniku je poleg krme zgorela tudi skoro nova mlatilnica in mnogo gospodarskega orodja. Zavarovan je bil za nizko vsoto.

Letos je minilo 30 let, odkar je bila ustanovljena v Moravčah Mlekarska zadruga. Med vojno pa je opešala in prišla v last Zadrugne hranilnice. Mleko se je zadnje čase silno pocenilo. Ta mesec je pričela delovati Mlekarska zadruga, od katere mnogo pričakujemo. Zadruga posojilnica ji je odstopila ves obrat brezplačno do novega leta.

Letos je minilo pet let, odkar je umrl dr. Franc Detela, znani ljudski pisatelj. Petletnico smrti odličnega rojaka bomo proslavili Moravčani z odkritjem spominske plošče na njegovi rojstni hiši. Ploščo izdeluje umetnik domačin g. Kos iz Ljubljane. Slavnost se bo vršila ta mesec s primernim sporedom.

SLED ZA MORILEM V GAČNIKU.

Jarenina, septembra.

Preiskava o strahovitem umoru gospodinje Julijane Heričeve v Gačniku je naenkrat odkrila pravo sled za zverinskim zločincem. Viničar Bachman in prav tako prejšnji viničar sta nedolžna.

Prstni odtisi, ki so jih dobili v stanovanju umorjene Heričeve, kažejo jasno, da je morilec lopov, ki je presedel sedem let ječe v Mariboru in je bil pred nekaj tedni izpuščen iz kaznilnice. Ljudje so ga videli, da se je pred tem umorom klatil ob Pesnici v bližini Heričeve. Oblastvo je izdalo za njim tiralico v Avstrijo, kamor je po zločinu pobegnil.

V Špilju ob meji je zločinec prosil neko kmetico, da se je smel pri njej briti. Med britjem je zapazil skozi okno orožnika. S pol obrito in namilano brado je skočil skozi vrata in zbežal ko zajec pred lovcem. Kmetica je zapazila pri njem kos ovojenega mesa, ki ga je ukradel pri Heričevi, in tudi večjo vsoto jugoslovenskega denarja je baje pred britjem prešteval. Upamo, da bo zverina v človeški podobi kmalu v rokah pravice.

ZAGONETNI POŽIGI V BRASLOVŠKI OKOLICI.

Braslovče, septembra.

Že štiri sobote, oziroma nedelje zaporedno je gorelo v braslovški okolici. V noči na nedeljo kmalu po polnoči je nastal v Trnavi, občina Gomilsko, požar v Škofčevi pušči, ki je last posestnika Derče v Trnavi.

Ogenj je demonsko razsvetljeval dolino daleč na okoli. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Trnave, Kamenč, Braslovč, Gomilskega, Zalca in od drugod. Vsaka pomoč pa je bila zaman, kajti opuščeni hiša in gospodarsko poslopje, ki sta služila le še za shrambo krme in stelje, sta bili lesenj. Res sreča je, da ni bilo vetra in da je bilo na

kraju požara več brizgaln, ki so preprečile, da se ogenj ni razširil tudi na sosednja poslopja. Zavarovan je bil posestnik samo za malenkost. V gospodarskem posloplju je bila tudi krma treh sosedov in je seveda postala žrtev ognja.

Orožniki zasledujejo nevarnega požigalca, ki povzroča strah vsej okolici. Ljudstvo pripravlja straže, ki naj bi varovale ljudi pred nevarnim zločincem.

STRELA JE ZANETILA POŽAR.

Ivanjkovci, septembra.

V petek 4. t. m. je divjala tukaj med 17. in 18. uro huda nevihta, med katero je strela udarila v poslopje Jurija in Apolonije Podgorelčevih. Požar, ki je nastal po strelji, jima je upepelil celo poslopje do tal z vsem imetjem. Ostalo jima je le to, kar sta imela na sebi. Tudi živina se je še mogla rešiti. Škoda je delno krita z zavarovalnino.

Tukajšnje gasilno društvo je bilo takoj na kraju nesreče. Ker je bila stavba lesena in zaradi starosti izsušena, a vode prav malo, je bilo vsako gašenje zaman.

Posestnika, ki sta oba nad 70 let stara, sta našla zavetišče pri svoji edini hčeri v Mekotnjaku.

SOKOLSKA SLAVNOST V NOVEM KOTU.

Novi kot pri Prezidu, septembra.

Pri svojem ponosnem poletu po vsej naši domovini je Sokol pristal tudi v našem kraju in zbral pod svoje okrilje mladino in odrasle. Saj najde vsakdo svoje mesto pri sokolskem društvenem delu, bodišj da išče okrepčila za duh in telo ali koristnega razvedrila ali plemenitega udejstvovanja za napredek svojega naroda. Sokolska zamisel je kmalu našla čvrst temelj pri zdravih ljudeh naše gorske vasi, kjer so sicer skromni kmečki domovi, toda obdani z mičnimi prirodnimi krasotami, ki jih nudi hribovski svet. Kakor napravi nate ugoden vtis sama slikovita narava in ti prija vedno sveži gorski zrak, tako ti ugaja tudi sam narod. Z ljubeznijo je vdan svojemu gospodarstvu, čeprav od njega težko izhaja, a poleg tega ima vendar tudi smisla za društvene in narodne pokrete. K temu je gotovo pripomoglo čitanje knjig in časopisov, ki se hvale vredno goji. Narodna zavest je pri nas že od nekdanj posebno razvita, ker se je bilo treba še nedavno boriti z nemškutarstvom, ki je pritiskalo od kočevske strani. Tudi italijanska meja je sedaj blizu in se toliko bolj čuti boleč glas od onstran meje. Pri takem stanju je sokolstvo pri nas hitro premagalo težkoče, ki spremljajo vsak početek, in prešlo v čvrst razvoj.

Da je temu tako, priča prvi uspeli nastop, ki se je izvršil predzadnjo avgustovo nedeljo. Kako zanimanje je v vsej okolici vladalo za ta nastop v zvezi z zabavo, je najbolje pokazalo dejstvo, da se je kljub dežju zbrala na prireditvi precejšnja množica. Ako ne bi bilo dežja, bi bila ta prireditev gotovo ena najbolj uspešnih v vsej okolici. Ta okolnost je vzbudila prireditelje, da so naslednjo nedeljo pri zopetnem številnem obisku dovršili svečanost, kolikor jo je dež prvo nedeljo preprečil. Naglasiti se mora, da so prireditev pripravili složno sami vaščani pod vodstvom podžupana Cimpriča in staroste Miheliča. Med seboj so zbrali potrebni les za zabavni prostor, ki je bil na vrtu g. Turka okusno prirejen. Sosednje vasi pa so tudi prispevale dobitke za srečolov.

Sodelovalo je celotno matično sokolsko društvo iz Prezida pod vodstvom zaslužnega staroste br. Antona Žagarja. Prikorakalo je v slikovitem sprevedu z lastnim tamburaškim orkestrom na čelu. Po bratskem sprejemu od domače sokolske čete in pozdravnih dobrodošlicah obeh starešin so nastopili članstvo, naraščaj in deca s prostimi vajami, orodno telovadbo in igrami. Prezidanski Sokol se je izkazal s svojo društveno disciplino, ki smo jo opažali pri vsem poteku telovadbe in zabave. Lepo so izvajali proste vaje pod vodstvom načelnika br. Pavlina, orodna te-

lovadba pa kaže že izurjene telovadce. Domači Sokoli, ki so prvič nastopili, so želi mnogo odobravanja, ker so pač pokazali več, kakor se je moglo pričakovati. Pod vodstvom voditelja Komeleja so skladno in živahno izvedli vse točke. Od Sokola v Čabru je prisostvoval njegov načelnik br. Jezerinac, a iz Drage starosta br. Turk.

Sledila je prosta zabava s tamburaško godbo in obilnim srečolovom. Prireditev je bila obenem svečana proslava desetletnice vladanja našega kralja in se je v slavnostnih govorih naglašala splošna vdanost do kralja, ki s svojim toliko uspešnim vladarskim delom predstavlja obenem vzornega Sokola. Sokolstvo je šlo dosedaj in mora iti tudi zanaprej neomajno po svoji začrtani poti, da vzgoji duševno in telesno krepke borce, ki bodo mogli varovati v svoji domovini ono, kar se je s tolikimi žrtvami pridobilo.

PISMO IZ RADVANJA.

Radvanje, septembra.

Res, dolgo se že mi Radvanjčani nismo oglašili v naši ljubi «Domovini», čeprav jo vsak četrtek željno pričakujemo. Od onega časa, ko smo zadnjič pisali, se je v naši vasi ob vznožju zelenega Pohorja marsikaj izpremenilo.

Ustanovili smo sokolsko četo, ki prav zadovoljivo napreduje. Le škoda, da nimamo pravega prostora za telovadbo. Do sedaj je še šlo. Dnevi so bili dovolj dolgi in če nas je mrak dohitel, smo šli s telovadišča v razred, katerega nam je dal na razpolago šolski upravitelj Firm. A šola se prične in mi zopet nimamo strehe. Imeli smo že več sestankov, na katerih smo razpravljali o sokolskih vprašanjih. Tudi brat dr. Pivko je prišel k nam in nas poučil o marsičem. Naša četa si je izvolila naslednji odbor: starosta šolski upravitelj br. Firm, podstarosta župan br. Vizovišek, tajnik učitelj br. Džura, blagajnik br. Kramžar, načelnik br. Konečnik, načelnica s. Peliconova.

Čeprav smo se pred kratkim šele združili in s skupnimi močmi ustanovili četo, smo lahko ponosni na uspeh, ki smo ga dosegli v tem kratkem času, kajti pohiteli smo sosednji bratski četi v Razvanju na pomoč ob priliki tamkajšnega nastopa in pomagali v vseh disciplinah in povrh je nastopila še naša deca s posebno točko. Deca že telovadi drugo leto in jo vodita br. Kolar in s. Lahova. Ob sklepu šole nas je deca presenetila s krasnim nastopom, za kar je žela mnogo priznanja.

Ponosni smo lahko tudi na to, da smo v tako kratki dobi svojega obstoja reformirali Radvanje, kar se tiče narodne zavesti. Vsak vaščan, vaščanka in deca pozdravljajo s krepkim «zdravo», dočim si prej slišal največ nemške pozdrave.

Upamo, da bomo v kratkem dobili streho, pod katero bomo zbrali vse Radvanje in izpod katere bomo širili narodno zavest in s tem ob neposredni bližini naše severne meje ustvarili novo nepremagljivo trdnjavo.

Tudi naši vrli gasilci napredujejo. Lani smo poročali v «Domovini», da so si nabavili motorno brizgalno, letos so izpopolnili orodnjarno s krasnim avtomobilom. Vse leto so štedili, prirejali veselice, družabne večere in tombolo in vsak dinar položili na stran. Novi gasilski avto služi obenem tudi kot reševalni avto. Prvič so uporabili reševalni avto in novo motorno brizgalno ob priliki velikega požara v Rušah, pri katerem so se naši gasilci zelo izkazali.

Smrt nam je v tem kratkem času ugrabila nekaj odličnih mož. Kot prvo žrtev si je izbrala ustanovitelja radvanjskega gasilnega društva in obenem najstarejšega Radvanjčana g. Brauniga, starega 85 let, nato plemenito gospo Anderlovo, soprogo znanega gostilničarja «Pri lipi», potem bivšega dolgoletnega župana in načelnika gasilnega društva g. Holutonerja in gasilca g. Peska. Žrtev eksplozije gorilnega špirita je postala ga. Ema Carova, ki je s špiritom tako neprevidno ravnala, da se je opekla in podlegla poškodbam. Pred dnevi sta umrla ga. Jožefa Knupleševa, soproga železničarja, in posestnik g. Franc Kolman. Naj v miru počivajo!

PREKMURSKI GLASNIK

LUCOVSKO PISMO.

Lucovo, septembra.

V ponedeljek 31. avgusta zvečer je divjala nad tukajšnje okolice huda nevihta. Med neurjem sta peljala iz mlina v Hodošu Adam Perš in Ivan Perš, oba iz Sulincev, večjo množino moke. Ko sta vozila čez potok, se jima je v narasli vodi prevrnil voz in je voda odnesla vso moko, ki pa je bila, žal, že delno mokra.

Lucovska parna žaga, last g. Baleka, je že v obratu. Delo v žagi vodijo Franc Škerlak iz Sulincev, Stefan Zido iz Čepincev in Franc Lepoša iz Lucove. Strojvodja je Franc Črnko iz Krplivnika.

Kmetijska kriza v Prekmurju je vedno občutnejša in se kmet vedno bolj zadoljuje. Najhuje je za našega kmeta, da cene živini stalno padajo. Kljub pomanjkanju denarja se pri nas nekatera dekleta še vse preveč lepotičijo in predrago oblačijo. V takih časih bi kazalo, da bi bolj varčevali. L. K.

NAŠI NA TUJEM

Za vestfalske Slovence. V nedeljo 13. t. m. popoldne ob 14. uri bo zborovanje v Suderwihu pri Reeklinghausnu v gostilni g. Lückeja. Predsednik Zveze jugoslovenskih delavskih društev bo podal poročilo o svojem potovanju in o položaju v domovini. Vsi gg. predsedniki bližnjih društev in člani ožjega odbora zveze se nujno vabijo.

Smrtna nesreča rojaka v tujini. V kraju Watsouvilleju v Kaliforniji se je nedavno pripetila huda avtomobilska nesreča, ki je zahtevala več človeških žrtev, med katerimi je bil tudi Slovenec Jože Pavlin. Usodnega dne sta se Pavlin in njegova žena odzvala povabilu sosedov Američanov, da se odpeljejo na kratek avtomobilski izlet. V avtomobilu se je vozilo sedem potnikov. Sofer je vozil precej naglo in neprevidno. Na ovinku se je avtomobil z vso silo zaletel v nasproti prihajajoči avto. Posledice karambola so bile strašne. Oba avtomobila sta se popolnoma razbila in vsi potniki so odleteli na cesto. Soferja je stisnil volan tako močno čez prsi, da je bil takoj mrtev, Pavlin je pa priletel naravnost na glavo, si prebil lobanjo in pol ure pozneje umrl v bolnici. Tudi njegova žena je bila hudob poškodovana. Zlomila si je štiri rebra in dobila poškodbe po vsem telesu. Prepeljali so jo v bolnico, kjer je po več tednih zdravljenja okrevala. Pokojni Pavlin je bil doma iz Ponikve na Dolenjskem; star je bil 43 let. Zapustil je ženo in desetletnega sinčka, v stari domovini pa žalujeta za njim mati in sestra.

Smrtna kosa med amerškimi rojaki. V Sudanu v Ameriki je umrla Neža Tankova, rojena Klunova. Pokojnica je bila doma iz Nemške vasi pri Ribnici. V Ameriki je bivala 30 let. Zapustila je moža, pet sinov in dve hčerki. — 1. avgusta je v Jolietu umrl Jurij Loparc, star 79 let. Pokojnik je bil doma v Knežini pri Dragatušu na Dolenjskem. V Ameriki je bival 45 let. Zapustil je ženo, tri sinove in hčerko. — V Calumetu je nagle smrti umrl 24letni Jože Fortuna. Njegov oče, ki je doma iz Vinice v Beli krajini, ima farmo v bližini. — Prav tam je preminil Janez Plavec, star 36 let, po poklicu krojač, ki si je nakopal bolezen v svetovni vojni. Njegovi starši so prišli v Ameriko iz Doblj v Beli krajini. — V mestni bolnici v Clevelandu je po štiriletni bolezni izdihnil Janez Križman, star 48 let, doma iz Tržiča pri Dobrem polju, kjer zapušča očeta in brata. V Ameriki je bival 25 let. — V Clevelandu je umrla tudi Uršula Leskovecova iz Borovnice. Zapušča moža, štiri sinove in dve hčeri.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Bosanski pekmez brez sladkorja. Češplje operi in jih do suhega ocedi. Mokre ne smejo biti. Nato odstrani vse koščice. V lonec ali kozo ali kotliček stresi očiščene češplje in pristavi na ogenj. Češplje naj se počasi prično kuhati, pri tem jih pa pridno mešaj, da se ne prismođe. Kuhaj jih tako dolgo, da se popolnoma razkuhajo in zgostijo. Ko se prično gostiti, jih je treba vedno mešati. Pekmez mora biti gost kakor sir. Še vroče nadevaj v kozarce, lonec ali škatlo od bonbonov. Drugi dan zaveži. Pred uporabo razredči mezgo z mlačno vodo, ker jo lahko uporabljáš kakor drugo mezgo. Posebno otrokom gre v slast, če jim jo namažeš na kruh.

Pečeni paradizniki na olju. Pet srednjedeblnih, zrelih, a še bolj trdih paradiznikov prereži počez na dve polovici. V kozo nalij za dve žlici olja. Ko je olje vroče, da se kadi, stresi vanj eno žlico dobro sesekljane peteršilja, nekaj čebule, stlačen strok česna in toliko krušnih drobtin, da je dno pokrito. Na vse to pa položi prerezane paradiznike, potresj po vrhu dobro z drobtinami, polj še žlico olja in peci v pečici približno četrtr ure. Na mizo daj kar v kozi, v kateri si pekla.

Nadevane paprike z zeljem za zimo. Nareži lepega belega zelja na prav tanke rezance kakor za solato. Nato osoli in zmešaj in pokrito spravi do drugega dne. Drugi dan pripravj papriko, jo operi, dobro ocedi in iztrebi seme, pri tem pa pazi, da je ne raztrgaš. Zelje dobro otisni, da dá ves sok od sebe. In s tako ožetim zeljem nadevaj paprike. Nadevane paprike vložj v kozarec prav na gosto. Na vrhu položi navzkriž dve deščici, da bosta držali papriko pod kisom. Med tem prekuhaj kis, in ko je spet hladen, ga vlij na nadevano papriko, na vrhu pa zalij s finim oljem. Med vlaganjem paprik daj vmes nekaj drobnih, olupljenih čebulic in šalotk ter približno 10 do 15 zrn popra. Ko si nalila kisa in olja, kozarec dobro zaveži s pergamentnim papirjem in shrani za zimo. Tako nadevano papriko daš k pečnemu mesu pa tudi h klobasam in sličnim jedilom.

Praktični nasveti

Uvenelo zelenjavo osvežiš na ta način, da jo deneš za nekaj ur v mrzlo vodo. Vodi pa dodaj na plošče zrezane limone.

Da se pri pleskanju oken z oljnato barvo, šipe ne zamažejo, zlasti v kotih, izreži iz lepenke pravokotne trikotnike in jih deni v kote oken. Tako lahko pleskaš, ne da bi se pomazale šipe.

Kadar snažiš nož s smirkom, ga drži za hip nad soparo, ker se dá topel nož bolje očistiti.

Kuhana jajca se dajo lepše olupiti, dokler so še vroča. Navada je sicer, da jih polijemo z mrzlo vodo, a to ni potrebno.

Kadar nalivaš kakšno tekočino v steklenico skozi lijak, je dobro, če vtakneš poleg lijaka v vrat steklenice še vžigalico ali zobotrebec, da lahko uhaja zrak iz steklenice. Tako se dá steklenica hitreje napolniti.

ZANIMIVOSTI

× Ameriški morilec po Landrujevem zgledu. V Clarksburgu v Ameriki je bil aretiran zaradi suma več umorov Harry Powers. Preiskava je spravila na dan strašne podrobnosti. Powersu pripisujejo 20 do 30 umorov. Dokazali so mu jih že sedem. Poleg trupla od njega umorjene Aste Eicherjeve in njenih treh otrok so našli v Powersovem stanovanju še dve umorjeni ženski. Živih istovetnosti pa še niso mogli ugotoviti. Sedmi umor, katerega žrtev je postala Dorothy Lemkejeva, je Powers sam odkrito priznal. Policija je že našla tudi skupni grob Powersovih

žrtev. Morilec je zakopal svoje žrtve v mračni garaži, ki si jo je nedavno zgradil. V preiskavi je izpovedal, da mu je služila garaža tudi za pisarno kot ženitovanjskemu posredovalcu. Policija je preiskala tudi okolico garaže. V mračnih prostorih garaže so našli sveženj pisem, v katerih se ponujajo razne ženske kot neveste, in pa polo z naslovi nevest. V predalčku pisalne mize so našli cel kup od morilca sestavljenih ljubavnih pisem in ženitovanjskih ponudb. Powers je debelih nizke postave in ne posebno izrazitega obraza. Izdajal se je za inženjerja, s svojo ženo in svakinjo je živel v dobrih razmerah in če ga je kdo vprašal, odkod ima toliko denarja, je odgovarjal, da ima bogate petrolejske vrelce. Policija je aretirala tudi njegovo ženo in svakinjo, pa ju je izpustila, čim je bil Powers zaslišán. Pri aretaciji je bil morilec zelo hladnokrven in šele, ko so ga trdo prijeli, je priznal svoja grozodejstva. O umoru obeh žensk, Eicherjeve in Lemkejeve, in treh otročičkov je izpovedal, da jih je odpeljal s postaje v svoje stanovanje in jih zaklenil v mračno klet. Najprej je zadavil vpričo njenih otročičev Asto Eicherjevo, potem je ubil oba mlajša otroka, naposled pa je zadavil še najstarejšega otroka in drugo ženo. Pri truplih svojih žrtev je ostal vso noč, zjutraj jih je pa zakopal. Ko so ga vprašali, ali so otroci plakali, ko je davil njihovo mater, je sirovo odgovoril, da ni utegnil misliti na take malenkosti. Policija, ki straži ječo, kjer sedi Powers v preiskovalnem zaporu, se je morala oborožiti z bombami za solzenje, da obvaruje ječo pred ogorčeno množico, ki hoče zverinskega morilca pobiti.

× Po osmih letih pojasnjen umor. V Poznaniu so po čudnem naključju našli na truplo 16letnega fanta, ki so ga pogrešali že 8 let. Pred neko tiskarno so razkladali s tovrnega avtomobila težke bale rotacijskega papirja in ena je padla na tlak, ki se je pod njo udal tako, da je nastala precej velika jama. Delavci so ostrmeli, ko so zagledali pod tlakom človeško lobanjo in kosti. Prišel je zdravnik, ki je ugotovil, da je ležalo truplo pod hodnikom že mnogo let. Oblastva so uvedla preiskavo in izkazalo se je, da gre za truplo 16letnega bančnega sla Josefa Jankowicha, ki so ga že od maja leta 1923. zaman iskali. Takrat je šlo za roparski umor, ki ga pa policija ni mogla pojasniti. Banka je izročila Jankowichu večjo vsoto denarja, da bi ga odnesel na pošto, pa je fant brez sledu izginil. Čez nekaj dni je dobila njegova rodbina pismo, da je sin odpotoval in da se dolgo ne bo vrnil. Prvotno so mislili, da je fant denar poneveril, pozneje se je pa izkazalo, da pisma ni pisal on, temveč nekdo drugi. Šele zdaj so oblastva ugotovila, da je fanta umoril njegov svak, ki je vedel, da ima deček pri sebi mnogo denarja. Truplo je ponoči zakopal pod cestni tlak. Morilec se muči že več let v Franciji in zdaj bodo polska oblastva zahtevala, naj jim ga francoska izroče.

× Taščo je zaprl v kletko. Policija je te dni morala preiskati hišo nekega kmeta v vasi Atripoldu pri Neapolju. Pri preiskavi pa so našli v neki temni sobi na kletko iz lesa, ki je bila le poldrug meter dolga in meter visoka. V kletki pa je bila zaprta stara ženica, oblečena v raztrgane cunje. Dognali so, da je ta ženska 73letna kmetova tašča, ki jo je držal kmet v zaporu že nad mesec dni in ji dajal ves čas le vodo in otrobe za hrano. Starko, ki je prišla že ob vso svojo moč, so prepeljali v bolnišnico, kjer je mogla še povedati, da jo je zaprl njen zet na prigovarjanje lastne hčere, kjer jima ni hotela dati prepisati nekega majhnega posestva, ki je bilo še njena last.

× Snemalci filma kot čudodelni zdravniki. Dva angleška filmska operaterja sta živela dolgo časa visoko gori v deželi Eskimov, da bi filmala običaje in navade tamošnjih prebivalcev. Ker so pa Eskimi zelo nezaupljivi, sta se morala posluževati vsakovrstnih zvijač, da sta premagala strah pred kamero. Ko sta jim pokazala nekaj čarovnij, so postali prebivalci bolj zaupljivi in ju smatrali za zdravnika ter zahtevali zdravljenje bolnikov. Kaj storiti? K sreči sta imela Angleža v

Suknje in obleke

kupite dobro in poceni
v tovarni oblek

STERMECKI
Celje št. 97

IZ TOVARNE DIREKTNO
NA TELO
TO JE POCENI, NAJ
VSI VEDO.

Novi, veliki, ilustrirani cenik
in vzorci zastonj!

Ure, zlatnino in srebrnino

prodaja poceni in
dobro tvrdka

H. Suttner
Ljubljana 5
Prešernova ulica
št. 4.

Tvrdka razpošilja blago na vse kraje Evrope,
Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Ure v vseh cenah od 44 Din navzgor.

Št. 120. Kovinasta ura (anker) 44 Din, s sekundnim kazalcem 78 Din.

Št. 121. Ista z Radiumom 58 Din, s sekundnim kazalcem 94 Din.

Št. 125. Budilna ura, 16 cm visoka, 49 Din, z Radiumom 76 Din.

Zahtevajte veliki ilustrirani cenik, ki ga Vam pošlje zastonj in poštine prosto

H. SUTTNER v LJUBLJANI 5

zalogi aspirinove tablete, ki pri prehlajenju, influenci, hripi, revmatizmu navadno pomagajo. Tako sta olajšala marsikatero bolečino, pridobila sta si hitro zaupanje Eskimov in z bogato zbirko sta se povrnila v svojo domovino.

× Letos nas čaka huda zima. Tirolski in gornjeavstrijski kmetje so že pomladi prerokovali na podlagi svojih dolgoletnih opazovanj, da nas čaka letos jako zgodnja jesen in huda zima, ker ni bilo letos nobene prave pomladi, ampak jo zimi takoj sledilo zelo vroče poletje. Tirolski kmetje prerokujejo, da bomo dobili letos zimo, ki ne bo dosti milejša od zime leta 1928. Hladnejši dnevi ob koncu avgusta so prisilili tudi ptice selivke, da so začele letos že precej zgodaj odhajati na jug. Lastovke, ki se začno seliti navadno šele v začetku meseca septembra, se že sedaj selijo in tudi slavčki že odhajajo. Listje na gozdnem drevju pa tudi že rumeni in odpada...

Listnica uredništva

Gradac v Belj Krajini. Prepozno prejeli. Prosimo vse dopisnike, da nujne dopise pošljejo najkasneje do vsakega torca dopoldne. Ni naša krivda, da pogosto prejmemo take dopise šele, ko je list že tiskan.

Petrovče. Žal, prepozno prejeli.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Konkurenca.

A: «Kaj vas je spravilo v zapor?»

B: «Konkurenčna zavist.»

A: «Konkurenca?»

B: «Dà, delal sem prav take bankovec kakor državna banka...»

Razlika.

Trgovec: «Kam namerjate iti za počitnice?»

Bankir: «Na Bled pojdem. Kam pa vi?»

Trgovec: «Jaz, jaz pa v konkurz...»

Ima dovolj časa.

Zdravnik: «Vaše srce je slabo; bije mnogo prepočasi.»

Bolnik: «Nič za to, gospod, saj imam dovolj časa!»

Praktičen mož.

«Kadar moja žena poje, ostanem vedno zunaj pred hišo, kajti sicer bi ljudje mislili, da jo pretepam.»

Lekarnarjeve težave.

Gašper: «Kako se ti kaj godi, prijatelj?»

Miha: «Slabo, slabo, moja lekarna je vedno prazna.»

Gašper: «Kaj v tem kraju sploh ne bolehajo ljudje?»

Miha: «Bolehajo že, toda sprl sem se z zdravnikom in zdaj predpiše vsakemu bolniku samo kisló mleko in svež zrak...»

Ljudožrci na kolonijalni razstavi.

H kolibi ljudožrcev na kolonijalni razstavi v Parizu pride Francoz in vpraša poglavarja plemena: «Čujte, dragi prijatelj, vi in vaše plemo ste ljudožrci, kaj ne?»

Poglavar: «Ne, ne, gospod, mi ne jemo več ljudi, ker smo izobraženi kanibali.»

Francoz: «Tudi izjemno ne?»

Poglavar: «Nikakor ne, gospod!»

Francoz: «Škoda, jaz sem pa privedel s seboj svojo taščo...»

Tedaj odvede poglavar ljudožrskega plemena Francoza za kolibo in mu reče: «Gospod, za tako slabo šalo bi mi človeka v Afriki požrli...»

Glasbila za vse!

Violine . . . . . od Din 89.—
Git. re . . . . . od Din 195.—
Trompete . . . . . od Din 480.—
Harmonike . . . . . od Din 85.—

Kromatične in klavirske harmonike, jazz-instrumenti.

Zahtevajte veliki brezplačni

CENIK

na večje in najcenejše odpr. tvrdke glasbil Jugoslavije

MEINEL & HEROLD

tovarne glasbil in harmonik

prod. podr. MARIBOR št. 104.

Brezpla en pouk • sviranja. Navod in v ceniku.

Najnovije dvokoleso z motorčkom 1/2, K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igrati in posamezni deli najceneje. Ceniki franco.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Predaleč.

Na pošti: «Na pismo ste nalepili dve znamki preveč.»

Stranka: «O moj Bog, sedaj bo pa pismo potovalo predaleč.»

Sumljivo.

A: «Zakaj si pa zapustil nevesto?»

B: «Ker je smrdela po tobaku!»

A: «Kako? Ona vendar ne kadi!»

B: «Saj to je baš tisto...»

Lastnost vode.

Učitelj: «Navedi mi kako lastnost vode.»
Matijček: «Če se v njej umivamo, postane črna...»

Po potovanju.

Stric: «V Italiji si bil? Kako so ti bile vseč Benetke?»

Mihec: «Lepo mesto, toda prišli smo tja o slabem vremenu. Po vseh ulicah je stala voda, tako da smo se morali voziti s čolni...»

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu. Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Mlinarski pomočnik,

vojaščine prost, osem let valjčno-mlinarske prakse, želi službo v valjčnem mlinu. — Naslov v upravi «Domovine». 322

Posestvo v Prekmurju

obstoječe iz 9 johov, trgovine, obstoječe že 60 let, na dobro idočem kraju s prvovrstnimi skladišči, lepo stanovanjsko hišo, krasnim vrtem in sadonosnikom, dobro idočo in vpeljano eksportno trgovino s poljskimi pridelki in živino, po želji klavnico se zaradi družinskih razmer cenó prodá. Naslov pove oglasni oddelek «Domovine». 326

Šoferska šola Gojko Pipenbacher,

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. Zahtevajte informacijel! 256

500 dinarjev na teden plačamo

305 zgovornim osebam s številnimi poznanstvi. Perssons, Ljubljana, poštni predal 307. Znamko za odgovor.

Dobro urejeno posestvo

312 v Prežah pri Kočevju, nova hiša, vodnjak, redi se lahko pet glav živine, pripravno za gostilno, ker v bližnji okolici ni nobene, naprodaj zaradi družinskih razmer. Poizve se pri J. P o j e v Stalcerjih pri Kočevju.

Zlatnino in srebrnino

prodaja poceni in dobro svetovnoznana tvrdka

H. SUTTNER
LJUBLJANA 5

Prešernova ulica št. 4.

Zadnje novosti prstanov, verižic, zapeljstnic, narpinskih igel (brož) itd.

Predelavanje zlatih stvari; izdelovanje tudi po želji.

Tvrdka razpošilja blago na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Zahtevajte veliki ilustrovani cenik, ki ga Vam pošlje zastoj in poštneine prosto

H. SUTTNER v LJUBLJANI 5

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Novosti za damske plašče pravkar došle!

A. & E. Skabernè
Ljubljana

Francoska Linija C.e. Gle. Transatlantique (French Line) Havre New York

Preselitev!

Pisarna FRANCOŠKE LINIJE (FRENCH LINE)

zastopnik IVAN KRAKER

se preseli dne 1. oktobra t. l. iz Kolodvorske ulice št. 35 na
MASARYKOVO CESTO št. 14

nasproti izhoda glavnega kolodvora

Ivan Kraker, Ljubljana, Masarykova cesta št. 14